

Briselē, 23.9.2020.
COM(2020) 613 final

2020/0277 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,
ar ko risina krīzes un nepārvaramas varas situācijas migrācijas un patvēruma jomā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena 2019. gada septembrī paziņoja par jaunu Migrācijas un patvēruma paktu, kas ietver visaptverošu pieeju ārējām robežām, patvēruma un atgriešanas sistēmām, Šengenas brīvas pārvietošanās telpai un ārējai dimensijai.

Paziņojums par jaunu Migrācijas un patvēruma paktu, kas iesniegts kopā ar vairākiem tiesību aktu priekšlikumiem, t. sk. šo priekšlikumu par krīzes un nepārvaramas varas situāciju risināšanu migrācijas un patvēruma jomā, ir jauns sākums migrācijas jomā. Mērķis ir izveidot plašu satvaru, kas balstīts uz visaptverošu pieeju migrācijas pārvaldībai, veicinot dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos. Pamatojoties uz vispārējiem solidaritātes un taisnīga atbildības sadalījuma principiem, jaunajā paktā tiek ierosināta integrēta politikas veidošana, kas apvieno politiku tādās jomās kā patvērums, migrācija, atgriešana, ārējo robežu aizsardzība un attiecības ar trešām valstīm.

Jaunais pakts ir turpinājums Komisijas 2016. un 2018. gada priekšlikumiem reformēt kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, un tas ievieš jaunus elementus, kuri līdzsvaros kopējo satvaru, kas veicina visaptverošu pieeju migrācijas pārvaldībai, izmantojot integrētu politikas veidošanu patvēruma un migrācijas pārvaldības jomā – gan iekšējās, gan ārējās komponentes. Lai īstenotu šo satvaru, ir jāievieš sistēma ar rīkiem, kas ļauj risināt krīzes un nepārvaramas varas situācijas.

Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā ir izveidots solidaritātes mehānisms, kas ir gana elastīgs un reaģētspējīgs, lai būtu pielāgojams dažādajām situācijām, ar kurām dalībvalstis saskaras atkarībā no savām dažādajām migrācijas problēmām, un kas paredz dažādus solidaritātes pasākumus, kuros dalībvalstis var izvēlēties piedalīties. Šī jaunā pieeja solidaritātei nodrošina ilgstošu un daudzveidīgu atbalstu dalībvalstīm, kuras saskaras ar spiedienu vai kurām tāds draud, un tā ietver īpašu procedūru, kā pēc meklēšanas un glābšanas operācijām tiek risinātas izkāpšanas īpatnības. Tāpat jaunajā Patvēruma procedūras regulā izklāstītie procesuālie noteikumi uzlabos patvēruma un migrācijas pārvaldības sistēmu vispārējo efektivitāti un saskaņotību. Skatot to kontekstā ar plašāku pasākumu kopumu, kas būtu jāpiemēro kā daļa no visaptverošas pieejas patvēruma un migrācijas pārvaldībai, Savienībai un tās dalībvalstīm vajadzētu būt labāk sagatavotām, lai izvairītos no krīzes situācijas migrācijas un patvēruma jomā.

Tomēr, kā rāda nesenā pieredze, nevar izslēgt, ka dažādu faktoru dēļ, ko Savienība un tās dalībvalstis nespēj kontrolēt, radīsies krīzes situācija. Kā liecina arī mūsu pieredze 2015. gada bēgļu krīzes laikā, Savienībai ir vajadzīga strukturēta pieeja krīzes pārvarēšanai, lai izvairītos no sadrumstalotas reakcijas. Tāpēc ir lietderīgi šajā jomā spēkā esošo tiesisko regulējumu papildināt ar instrumentu, kas nodrošina, ka Savienības rīcībā ir īpaši noteikumi, ar kuriem var efektīvi risināt ārkārtas krīzes situāciju, papildinot obligāto solidaritātes mehānismu un parasti piemērojamās procedūras. Šādi noteikumi paredzētu piemērotus procedūras noteikumus un atkāpes no tiem un strauju solidaritātes mehānisma iedarbināšanu vienas vai vairāku dalībvalstu atbalstam, lai reaģētu uz tik vērienīgām krīzes situācijām, ka tās rada ievērojamu spriedzi pat labi sagatavotās un funkcionējošās patvēruma un migrācijas pārvaldības sistēmās.

Tāpēc šis krīzes instruments būs izmantojams ārkārtas situācijās, kurām raksturīga neatbilstīga trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku masveida ieceļošana kādā

dalībvalstī, kuras sava mēroga un rakstura dēļ neļautu darboties dalībvalsts patvēruma, uzņemšanas vai atgriešanas sistēmai un kuras rada risku, ka tiks ievērojami apgrūtināta kopējās Eiropas patvēruma sistēmas un Savienības migrācijas pārvaldības sistēmas darbība vai nebūs iespējama to piemērošana. Tiks aptvertas arī situācijas, kad pastāv šādas ieceļošanas risks. Ierosinātā regula attiecas arī uz nepārvaramas varas situācijām patvēruma un migrācijas pārvaldības jomā Savienībā. Tajā ir paredzēti nepieciešamie pielāgojumi, pieskaņojoties ES noteikumiem par patvēruma un atgriešanas procedūrām, kā arī solidaritātes mehānismiem, kas izklāstīti Regulā (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība].

Šis priekšlikums, ko papildina cits priekšlikums, ar ko groza 2016. gada priekšlikumu Patvēruma procedūras regulai¹, jaunais Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas priekšlikums², skrīninga ieviešanas priekšlikums³ un priekšlikums grozīt *Eurodac* priekšlikumu⁴, – tie visi kopā veido tiesisko regulējumu, ar kuru šo visaptverošo pieeju migrācijas un patvēruma pārvaldībai īsteno praksē.

Priekšlikums, ar ko groza 2016. gada priekšlikumu par *Eurodac* regulas⁵ pārstrādāto redakciju, ievieš skaidru un konsekventu saikni starp konkrētām personām un procedūrām, kurām tās ir pakļautas, lai palīdzētu labāk kontrolēt neatbilstīgu migrāciju un atklāt neatļautu kustību. Tas arī palīdz īstenot jauno solidaritātes mehānismu, kas izveidots ar Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu, ievieš vajadzīgos turpmākos grozījumus, kas ļaus *Eurodac* darboties sadarbības sistēmā, un palīdzēs dalībvalstīm pārraudzīt palīdzības piešķiršanu brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas procesos.

Reformas mērķis ir novērst to, ka, neraugoties uz ievērojami ciešāku sadarbību ES līmenī, t. sk. ES aģentūru sniegto atbalstu, dalībvalstu patvēruma, uzņemšanas un atgriešanas sistēmas joprojām lielā mērā paliek nesaskaņotas. Tas rada neefektivitāti un nevēlamas sekas, kas izpaužas kā nevienlīdzīga attieksme pret patvēruma meklētājiem Eiropā, tādējādi stimulējot migrantu lielu kustību visā Eiropā, kur tie meklē labākus apstākļus un izredzes uzturēties. Šajā sakarībā Komisija atbalsta pagaidu politiskās vienošanās, kas jau panāktas par Kvalifikācijas regulu, Uzņemšanas apstākļu direktīvu, ES pārmitināšanas sistēmas regulu un ES Patvēruma aģentūras regulu. Šie tiesību akti būtu galīgi jāpieņem pēc iespējas drīzāk. Tāpat drīz būtu jāpabeidz arī sarunas par Atgriešanas direktīvas⁶ pārstrādāto redakciju, kā arī kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reforma, lai nodrošinātu, ka ES noteikumi sekmīgi novērš aizbēgšanu, sniedz atbalstu brīvprātīgas atgriešanās jomā, racionalizē administratīvās un tiesu procedūras un uzlabo patvēruma un migrācijas sistēmu efektīvu darbību.

Priekšlikuma vispārējais mērķis ir pielāgot patvēruma un atgriešanas procedūru noteikumus (Patvēruma procedūras regula un Atgriešanas direktīva⁷), kā arī Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā paredzētā solidaritātes mehānisma noteikumus, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis spēj risināt krīzes un nepārvaramas varas situācijas patvēruma un migrācijas pārvaldības jomā ES. Šādas situācijas var rasties visnotaļ strauji, un to mēroga un rakstura dēļ var būt vajadzīgs īpašs instrumentu kopums, lai tās efektīvi risinātu. Šajā nolūkā ir paredzēta

¹ OV L [...], [...], [...]. lpp.

² OV L [...], [...], [...]. lpp.

³ OV L [...], [...], [...]. lpp.

⁴ OV L [...], [...], [...]. lpp.

⁵ OV L [...], [...], [...]. lpp.

⁶ COM(2018) 634 final.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 24.12.2008., 98. lpp.).

vienkāršota procedūra un īsāki termiņi, lai iedarbinātu obligāto solidaritātes mehānismu, kas ieviests Regulā par patvēruma un migrācijas pārvaldību migrācijas spiediena situāciju risināšanai. Šajā priekšlikumā izklāstītie noteikumi un pasākumi krīzes situācijas risināšanai papildina operatīvo un tehnisko atbalstu, ko Eiropas Savienības Patvēruma aģentūra var sniegt⁸ gadījumā, ja dalībvalsts patvēruma vai uzņemšanas sistēmas ir nesamērīgi noslogotas.

Turklāt solidaritātes mehānisma procedūra krīzes situācijās nodrošina plašākas pārcelšanas iespējas un vairo dalībvalstu iespējas sniegt savstarpēju palīdzību atgriešanas īstenošanā (atgriešanas sponsorēšanas veidā). Saskaņā ar Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas parastajiem noteikumiem dalībvalstis, kas nodrošina atgriešanas sponsorēšanu, apņemas atgriezt neatbilstīgos migrantus citas dalībvalsts vārdā, veicot visas šim nolūkam nepieciešamās darbības tieši labuma guvējas dalībvalsts teritorijā (piemēram, nodrošinot atgriešanas konsultācijas, vadot politikas dialogu ar trešām valstīm, īstenojot atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos un reintegrāciju). Ja atgriešana nebūtu pabeigta astoņu mēnešu laikā, neatbilstīgie migranti tiktu pārsūtīti uz sponsorējošās dalībvalsts teritoriju, lai pabeigtu atgriešanas izpildi. Atgriešanas sponsorēšana šajā priekšlikumā paredzētajās krīzes situācijās atšķiras no tās, kas paredzēta Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā, jo pienākums pārsūtīt neatbilstīgo migrantu rodas tad, ja attiecīgā persona neatgriežas vai netiek izraidīta četru mēnešu laikā.

Priekšlikumā ir iekļauti arī noteikumi par krīzes situācijām, kas pieļauj dažas atkāpes no ierosinātās Patvēruma procedūras regulas. Konkrētāk, būs iespējams paplašināt robežprocedūras piemērošanas jomu, attiecinot to arī uz to trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kurām atzīšanas rādītājs ES pirmajā instancē ir 75 % vai zemāks, un tādējādi papildinot nosacījumus, kas jau paredzēti Patvēruma procedūras regulā, kā arī pagarināt termiņu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanai robežprocedūrā vēl par astoņām nedēļām. Tiek ierosināts arī atļaut dalībvalstīm atkāpties no noteikumiem par starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanu, pagarinot termiņu līdz četrām nedēļām.

Turklāt priekšlikumā ir paredzēta iespēja atkāpties no dažiem robežprocedūras noteikumiem, lai veiktu atgriešanu, kā izklāstīts ierosinātajā Patvēruma procedūras regulā un Atgriešanas direktīvā, atvieglojot šādu procedūru piespiedu izpildi krīzes situācijās, kad ir vajadzīgi īpaši pielāgojumi, lai noslogotās kompetentās iestādes varētu pienācīgi veikt savus uzdevumus un tikt galā ar ievērojamu darba slodzi. Šajā nolūkā priekšlikums pagarina robežprocedūrai noteikto atgriešanas izpildes maksimālo ilgumu par vēl astoņu nedēļu laikposmu (ierosinātajā Patvēruma procedūras regulā ir noteikts maksimālais termiņš, kas nepārsniedz divpadsmit nedēļas) un ievieš jaunus, konkrētus un racionāli ievirzītus gadījumus, kuri papildina priekšlikumā par pārstrādāto Atgriešanas direktīvu noteiktos un uz kuru pamata var pieņemt, ka atsevišķos gadījumos pastāv bēgšanas iespējamība, ja vien nav pierādīts citādi. Atgriešanas krīzes pārvaldības procedūra neskar dalībvalstu iespēju atkāpties no Atgriešanas direktīvas piemērošanas, pamatojoties uz minētās direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri uzturas nelikumīgi, ir aizturēti saistībā ar neatbilstīgu dalībvalsts ārējās (zemes, jūras vai gaisa) robežas šķērsošanu un pēc skrīninga, kas veikts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. XXX/XXX [*Skrīninga regula*], nav saņēmuši atļauju vai tiesības uzturēties minētajā dalībvalstī (piemēram, nav pieteikušies starptautiskajai aizsardzībai).

Lai dalībvalstis un Savienība varētu efektīvi risināt nepārvaramas varas situācijas, tādas kā Veselības organizācijas 2020. gada 11. martā pasludināto Covid-19 pandēmiju, ierosinātajā regulā ir paredzēta arī iespēja, ka dalībvalsts var pagarināt ierosinātajā Patvēruma procedūras regulā noteiktos starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanas termiņus un termiņus,

⁸ Pamatojoties uz provizorisko vienošanos par ES Patvēruma aģentūras regulu (16. pants).

kādos jānosūta uzņemšanas pieprasījumi un atpakaļuzņemšanas paziņojumi un jāatbild uz tiem, kā arī jāveic pārsūtīšana uz atbildīgo dalībvalsti, kas noteikta saskaņā ar ierosināto Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu. Šajā priekšlikumā ir arī paredzēts pagarināt laikposmu, kādā īstenojams pienākums veikt pārcelšanu vai atgriešanas sponsorēšanu, ja dalībvalsts ir nepārvaramas varas situācijā, kuras dēļ nav iespējams izpildīt šos pienākumus, kas noteikti šajā regulā un Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā.

1.2. Saskaņība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

Šis priekšlikums pilnībā atbilst paziņojumam par jauno Migrācijas un patvēruma paktu un tam pievienotajam iniciatīvu plānam, tostarp priekšlikumam regulai par patvēruma un migrācijas pārvaldību, priekšlikumam regulai, ar ko izveido skrīningu, un ierosinātajai Patvēruma procedūras regulai.

Šis priekšlikums papildina Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas priekšlikumu, tā kā tajā ir paredzēti īpaši noteikumi obligātā solidaritātes mehānisma piemērošanai ārkārtas krīzes situācijā.

Šis priekšlikums atbilst arī ierosinātajai Patvēruma procedūras regulai un Atgriešanas direktīvas pārstrādātās redakcijas priekšlikumam, jo īpaši tādā ziņā, ka tajā ir paredzēti atkāpes noteikumi, kas piemērojami ārkārtas krīzes situācijā attiecībā uz robežprocedūras darbības jomu, starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas ilgumu šajā procedūrā, starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrācijas termiņiem, kā arī atgriešanas veikšanas robežprocedūras darbības jomu un termiņiem.

Turklāt šis priekšlikums arī pilnībā saskan ar ES mehānismu sagatavotībai ar migrāciju saistītām krīzēm un to pārvaldībai (Migrācijas sagatavotības un krīzes plānam), kas nodrošina darbības satvaru migrācijas plūsmu un migrācijas situāciju pārraudzībai un prognozēšanai, noturības veidošanai, kā arī koordinētas reakcijas organizēšanai migrācijas krīzes gadījumā, arī papildinādams minēto mehānismu. Sagatavojot priekšlikumu, ir padziļināti analizēti saskaņā ar minēto plānu pieņemtie ziņojumi un ņemtas vērā izveidotā tīkla darbības.

Visbeidzot, par Kvalifikācijas regulu, Uzņemšanas apstākļu direktīvu, ES pārmitināšanas sistēmas regulu un ES Patvēruma aģentūras regulu ir panāktas pagaidu politiskās vienošanās, ar kurām arī ir nodrošināta saskaņība.

1.3. Sasaiste ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 78. panta 3. punktu

Šajā priekšlikumā tiek paredzēti īpaši noteikumi, kas gādās par plašāku darbības jomu un ātrāku procedūru, nekā paredzēts ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā, lai allaž būtu pieejama efektīva un iedarbīga sistēma krīzes situācijas risināšanai.

Ir izveidoti īpaši solidaritātes noteikumi, kurus varēs piemērot krīzes situācijā, bet tas neskar iespēju, ka Padome pēc Komisijas priekšlikuma varētu pieņemt pagaidu pasākumus par labu dalībvalstij, kura saskaras ar ārkārtas situāciju, kas raksturota LESD 78. panta 3. punktā.

1.4. Saskaņība ar pārējām Savienības politikas jomām

Šis priekšlikums atbilst visaptverošajai pieejai migrācijas pārvaldībai, kas izklāstīta jaunajā Migrācijas un patvēruma paktā un paredz migrācijas politiku izvirzīt par vienu no galvenajiem jautājumiem attiecībā ar trešo valstu partneriem; izveidot efektīvus un likumīgus kanālus ieceļošanai ES; ārējās robežas pārvaldību integrēt plašākā ES migrācijas pārvaldībā; izveidot vienotas, taisnīgas un efektīvas patvēruma un atgriešanas procedūras; nodrošināt tādu

Šengenas sistēmu, kas spēj raisīt uzticēšanos; izstrādāt īpašu politiku, lai palīdzētu trešo valstu valstspiederīgajiem integrēties Eiropas sabiedrībā.

Ar šo priekšlikumu tiek īstenots jaunais pakts un it īpaši centieni uz jauniem pamatiem atsākt Komisijas 2016. gadā ierosināto patvēruma reformu, cita starpā meklējot veidus, kā ieviest vienotu patvēruma un atgriešanas sistēmu un izveidot visaptverošu pieeju migrācijas pārvaldībai. Šajā ziņā priekšlikums nodrošina, ka visas dalībvalstis sniedz ieguldījumus, lai atbalstītu krīzes situācijā nokļuvušās valstis. Šis priekšlikums nodrošinās, ka krīzes situācijā efektīvi tiek risinātas problēmas, ar kurām saskaras visaptverošā pieeja, – piemēram, jāsamazina spiediens, ko rada neatbilstīga ieeļošana, jāuztur spēcīgas ārējās robežas, jāsamazina tālākā kustība iekšzemē un spriedze Šengenas zonā, kā arī jāīsteno ātra un efektīva atgriešana un atpakaļuzņemšana.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

2.1. Juridiskais pamats

Šis priekšlikums palīdz veidot visaptverošu pieeju migrācijas pārvaldībai un papildina tiesību aktu priekšlikumus, kas iesniegti kopā ar Migrācijas un patvēruma paktu. Tajā ietvertas vairākas tiesību normas, kas saistītas ar ierosināto Patvēruma procedūras regulu un ierosināto Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu, kā arī normas par tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanu krīzes situācijās. Tādēļ tas būtu jāpieņem ar piemērotu juridisko pamatu, proti, LESD 78. panta 2. punkta c), d) un e) apakšpunktu un 79. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ievērojot parasto likumdošanas procedūru.

2.2. Valstu atšķirīgās nostājas

Īrijai Regula (ES) Nr. 604/2013 ir saistoša, jo tā ir paziņojusi par vēlmi piedalīties minētās regulas pieņemšanā un piemērošanā, pamatojoties uz LES un LESD pievienoto Protokolu par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu⁹.

Saskaņā ar iepriekšminēto protokolu Īrija var nolemt piedalīties šā priekšlikuma pieņemšanā. Šāda iespēja pastāv arī pēc priekšlikuma pieņemšanas.

Saskaņā ar LES un LESD pievienoto protokolu par Dānijas nostāju Dānija nepiedalās tādu pasākumu pieņemšanā Padomē, kuri tiek pieņemti saskaņā ar LESD V sadaļu (izņemot “pasākumus, kas nosaka, kuru trešo valstu pilsoņiem vajadzīgas vīzas, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, vai pasākumus, kas attiecas uz vīzu formu vienādību”). Tomēr, ņemot vērā to, ka Dānija piemēro pašreizējo Dublīnas regulu, pamatojoties uz starptautisko nolīgumu¹⁰, ko tā 2006. gadā noslēdza ar EK, tā saskaņā ar minētā nolīguma 3. pantu paziņo Komisijai savu lēmumu, vai tā īsteno šīs regulas 8. pantu.

Īrijas un Dānijas dalība kārtībā, kas noteikta šajā regulas priekšlikumā, tiks noteikta sarunās saskaņā ar minētajiem protokoliem. Konkrētāk, minētie protokoli Īrijai atļauj, bet neuzliek par pienākumu piedalīties brīvības, drošības un tiesiskuma jomas iniciatīvās, vienlaikus respektējot to darbību.

⁹ Tas pats attiecas uz Apvienoto Karalisti Izstāšanās līgumā paredzētā pārejas perioda laikā.

¹⁰ Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem, lai noteiktu valsti, kas ir atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti Dānijā vai kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un par *Eurodac* sistēmu pirkstu nospiedumu salīdzināšanai, lai efektīvi piemērotu Dublīnas Konvenciju (OV L 66, 8.3.2006., 38. lpp.).

2.3. Priekšlikuma ietekme uz ārpussavienības valstīm

Paralēli vairāku trešo valstu asociēšanai Šengenas *acquis* Savienība ir noslēgusi vairākus nolīgumus, ar kuriem šīs valstis asociē arī Dublīnas/*Eurodac acquis*:

- 2001. gadā noslēgto nolīgumu, ar kuru asociē Islandi un Norvēģiju,
- 2008. gada 28. februārī noslēgto nolīgumu, ar kuru asociē Šveici,
- 2011. gada 7. martā noslēgto protokolu, ar kuru asociē Lihtenšteinu.

Lai izveidotu tiesības un pienākumus starp Dāniju, kura, kā paskaidrots iepriekš, ar starptautisku nolīgumu ir asociēta Dublīnas/*Eurodac acquis*, un iepriekšminētajām asociētajām valstīm, Savienība un asociētās valstis ir noslēgušas vēl divus instrumentus¹¹.

Saskaņā ar trim iepriekšminētajiem nolīgumiem asociētās valstis bez izņēmumiem akceptē Dublīnas/*Eurodac acquis* un izmaiņas tajā. Tās nepiedalās to tiesību aktu pieņemšanā, ar kuriem groza vai papildina Dublīnas *acquis* (tostarp šā priekšlikuma pieņemšanā), bet tām noteiktā laikposmā jāziņo Komisijai par lēmumu akceptēt vai neakceptēt attiecīgā tiesību akta saturu, ko apstiprinājuši Eiropas Parlaments un Padome. Ja Norvēģija, Islande, Šveice vai Lihtenšteina neakceptē tiesību aktu, ar kuru groza vai papildina Dublīnas/*Eurodac acquis*, attiecīgos nolīgumus izbeidz, ja vien ar nolīgumiem izveidotā apvienotā/jauktā komiteja vienprātīgi nelemj citādi.

Ierosinātās regulas darbības joma ir plašāka un pārsniedz iepriekšminēto nolīgumu priekšmetu. Lai tiktu saglabāti to nolīgumu pamatprincipi, kuri noslēgti ar Dāniju un asociētajām valstīm un reglamentē šo valstu dalību Dublīnas sistēmā, Dānijai, Norvēģijai, Islandei, Šveicei un Lihtenšteinai būs saistošs tikai šīs regulas 8. pants, ja tā tiks pieņemta.

2.4. Subsidiaritāte

LESD V sadaļā “Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa” Eiropas Savienībai tiek piešķirtas dažas pilnvaras šajos jautājumos. Šīs pilnvaras ir jāīsteno saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantu, proti, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis un tāpēc ierosinātās darbības mēroga vai iedarbības dēļ tie ir labāk sasniedzami Eiropas Savienības līmenī.

Ar priekšlikumu tiek ieviesti īpaši noteikumi par to, kā piemērot Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā paredzēto solidaritātes mehānismu, lai strukturāli risinātu krīzes situācijas, ko kādā dalībvalstī rada personu masveida pieplūdums, un panāktu taisnīgu atbildības sadali starp dalībvalstīm. Šis priekšlikums pēc būtības attiecas uz gadījumiem, kad dalībvalsts nevar tikt galā ar situāciju viena pati.

Turklāt ir paredzēti vairāki procesuālie elementi, lai palīdzētu dalībvalstij vai dalībvalstīm, kas saskaras ar šādām krīzes situācijām. Patvēruma un atgriešanas procedūras visā Savienībā būtu jāreglamentē ar vienādiem noteikumiem neatkarīgi no tā, cik dalībvalstu tās piemēro, – tad krīzes situācijā būs iespējams nodrošināt vienotu pieeju noteikumiem, no kuriem var atkāpties. Tas arī sniedz skaidrību un juridisko noteiktību personām, uz kurām attiecas minētās procedūras, un nodrošina viņu tiesību ievērošanu. Turklāt paredzamības un tiesiskuma labad šādu atkāpju iedarbināšanas nosacījumi, kā arī to darbības joma un termiņi ir

¹¹ Protokols starp Eiropas Kopienību, Šveices Konfederāciju un Lihtenšteinas Firstisti nolīgumam starp Eiropas Kopienību un Šveices Konfederāciju par kritērijiem un mehānismiem, lai noteiktu valsti, kas ir atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Šveicē (noslēgts 24.10.2008., OV L 161, 24.6.2009., 8. lpp.), un Protokols Nolīgumam starp Eiropas Kopienību un Islandes Republiku, un Norvēģijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas ir atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Islandē, vai Norvēģijā (OV L 93, 3.4.2001.).

jāreglamentē ES līmenī. Tāpēc šā priekšlikuma mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet ierosinātās regulas mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī. Tāpēc Savienībai ir jārīkojas un tā var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 3. punktā noteikto subsidiaritātes principu.

Priekšlikumā ir iekļauti arī pasākumi, kuri attiecas uz nepārvaramas varas situāciju un kurus dalībvalstis vai Savienība kopumā var piemērot attiecībā uz termiņiem, kas noteikti ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā vai ierosinātajā Patvēruma procedūras regulā.

Lai sasniegtu šos mērķus, ir vajadzīga rīcība ES līmenī, jo mērķiem ir pārrobežu raksturs. Ir skaidrs, ka dalībvalstu individuāla rīcība nevar nodrošināt pienācīgu risinājumu, jo kopīgai problēmai ir nepieciešama kopīga ES līmeņa pieeja.

2.5. Proporcionalitāte

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punktā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā ir izklāstīti precīzi nosacījumi, kad drīkst piemērot atkāpes noteikumus, kā arī noteikta šādu noteikumu piemērošanas joma un termiņš. Ir izveidots arī mehānisms šo atkāpes noteikumu piemērošanai, lai nodrošinātu, ka tie nepārsniedz regulas mērķu sasniegšanai nepieciešamos pasākumus.

Visi elementi mehānismā, kurš risina konkrētas krīzes situācijas, ko izraisa trešo valstu valstspiederīgo masveida pieplūdums kādas dalībvalsts teritorijā vai konkrēta nepārvaramas varas situācija, aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams, lai izveidotu un nodrošinātu atbilstošas procesuālas atkāpes un ātru solidaritātes mehānisma iedarbināšanu, nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju tiesībām un garantijām un pielāgotu noteikumus par patvēruma un atgriešanas procedūrām.

Atkāpes no ierosinātās Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas un ierosinātās Patvēruma procedūras regulas ir samērīgas; ir paredzētas vairākas garantijas, kas nodrošina līdzsvaru starp dalībvalstu neatliekamajām vajadzībām krīzes vai nepārvaramas varas situāciju risināšanā un vajadzību pēc juridiskās noteiktības un vienveidības šādu atkāpju piemērošanā.

Nemot vērā ārkārtas situācijas, kas rodas saistībā ar trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku masveida pieplūdumu, kuri neatbilstīgi ierodas dalībvalstī, un kas neļauj darboties tās patvēruma, uzņemšanas vai atgriešanas sistēmai, tiek uzskatīts par samērīgu, ka patvēruma un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūrā patvēruma un atgriešanas robežprocedūru maksimālais ilgums, kas noteikts Patvēruma procedūras regulā, tiek attiecīgi pagarināts par laikposmu, kas nepārsniedz astoņas nedēļas.

Attiecībā uz nepārvaramas varas situācijām ieviestā termiņu pagarināšana ir nepieciešama, lai visā Savienībā vienādotu atkāpes no ierosinātās Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas un ierosinātās Patvēruma procedūras regulas.

Termiņi, kas ierobežo atkāpju piemērošanas ilgumu, ļauj rast līdzsvaru starp to, ka valsts iestādēm nepārvaramas varas situācijās vajag vairāk laika savu uzdevumu veikšanai un ka jānodrošina tiesību aizsardzība pieteikuma iesniedzējiem un trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir noraidīts.

2.6. Juridiskā instrumenta izvēle

Nemot vērā to, ka šīs regulas priekšlikumā ir paredzētas dažas atkāpes no ierosinātās Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas un ierosinātās Patvēruma procedūras regulas, tiek izmantots tāds pats juridiskais instruments, lai ieviestu noteikumu kopumu, kas dalībvalstīm un Savienībai ļauj risināt konkrētas krīzes situācijas, kuras izraisa trešo valstu

valstspiederīgo masveida pieplūdums dalībvalsts teritorijā, vai risināt konkrētu nepārvaramas varas situāciju.

Tikai regula, ar kuru Savienībā nosaka atkāpes no patvēruma un atgriešanas procedūrām un kuras noteikumi ir tieši piemērojami, var nodrošināt tādu vienveidību un efektivitāti, kāda ir vajadzīga ES patvēruma procedūras noteikumu piemērošanā krīzes un nepārvaramas varas situācijā.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Zināšanu apkopošana par spēkā esošo tiesību aktu īstenošanu un piemērošanu

3.1. Uz pierādījumiem balstīta politikas veidošana

Tiesību aktu priekšlikumiem ir pievienots sīki izstrādāts analītisks dienestu darba dokuments, kas balstās uz publiski pieejamajiem ES datiem un statistiku, kā arī Komisijas un tās aģentūru apkopoto pieredzi par vietējo situāciju patvēruma un migrācijas jomā. Visi šie avoti liecina par to, ka kopējai Eiropas patvēruma sistēmai ir vajadzīgs uzlabots tiesiskais regulējums ar jauniem vai grozītiem noteikumiem, kas risinātu pašreizējās migrācijas problēmas.

Dienestu darba dokumentā ir apzinātas vairākas problēmas, ar kurām ES pašlaik saskaras, izvērtēta pašreizējā situācija un aprakstīti iespējamie risinājumi. Tā pamatā ir dati, kuri savākti kopš 2015.–2016. gada migrācijas krīzes sākuma un no kuru izvērtēšanas ir iegūta būtiska pieredze. Visā dokumentā tiek piedāvāti salīdzinājumi, lai parādītu ne tikai tendences, bet arī nepilnības, kas radušās minētās krīzes pārvaldībā. Tajā uzsvērts, ka dažās jomās ir vajadzīgi stingrāki instrumenti, lai novērstu jebkādas turpmākās krīzes saistībā ar tādām situācijām kā personu masveida pieplūdums, kā arī nodrošinātu elastību nepārvaramas varas situācijās, ņemot vērā Covid-19 pandēmijā gūto pieredzi.

Viena no konstatētajām problēmām ir tāda, ka trūkst mehānisma, kas risinātu krīzes situācijas, kuras varētu rasties no neatbilstīgu migrantu masveida pieplūduma, kas neļauj darboties dalībvalsts patvēruma vai uzņemšanas sistēmai un kas nopietni ietekmētu kopējās Eiropas patvēruma sistēmas darbību. Saistībā ar minēto problēmu ir konstatēts, ka šādās situācijās ES vēl aizvien bieži nespēj pie robežām nodrošināt piekļuvi procedūrām, kaut arī ES šobrīd ir labāk sagatavota krīzes situāciju risināšanai nekā 2015. gadā.

Nesenie notikumi, piemēram, Covid-19 pandēmija un politiskā krīze pie Grieķijas un Turcijas robežas 2020. gada martā, vēl vairāk izceļ jomas, kurās jāveido noturība, ieviešot īpašus noteikumus, ko var piemērot nepārvaramas varas situācijās.

Pat lieliski sagatavotai un labi pārvaldītai sistēmai ir vajadzīgs satvars, kurā risināt krīzes vai nepārvaramas varas situācijas, kurās dažādie likumdošanas instrumenti nenodrošina pietiekamu elastību. Dalībvalstīm ir vajadzīgi instrumenti, ar kuriem būtu iespējams risināt dažādos migrācijas cēloņus, kā arī tūlītēji pasākumi, kuri novērstu ārkārtējo spiedienu, ko rada šādas situācijas.

Turklāt krīzes situācijās reaģēšanas efektivitāti var ievērojami ietekmēt efektīva prognozēšana un sagatavošanās, kas ļautu no reaģēšanas pāriet uz tādu modeli, kura pamatā ir sagatavošanās un situācijas paredzēšana. ES līmenī tas vēl nav izdarīts, taču būtu jāizdara, lai pašreizējo migrācijas pārvaldības sistēmu padarītu noturīgāku un uzlabotu tās reaģētspēju.

Paredzams, ka Komisijas Ieteikuma Nr. XXX par ES mehānismu sagatavotībai ar migrāciju saistītām krīzēm un to pārvaldībai (Migrācijas sagatavotības un krīzes plāns) īstenošana palīdzētu novērst šo trūkumu, pārtraucot un prognozējot migrācijas plūsmas, vairojot noturību un reakcijā uz krīzi uzlabojot tehnisko koordināciju, – tas notiktu, pilnībā ievērojot spēkā esošos tiesību aktus un vienlaikus izmantojot un papildinot esošos instrumentus.

Šīs problēmas liecina, ka ir vajadzīgi īpaši noteikumi par solidaritāti krīzes situācijās, kuri ietvertu obligātu solidaritātes shēmu pārceļšanai vai atgriešanas sponsorēšanai, lai nodrošinātu ātru reakciju, kas mazinātu ārkārtējo spiedienu šādas krīzes skartajās dalībvalstīs. Minētās problēmas arī attaisno procesuālās atkāpes, ko dalībvalstis var piemērot savās patvēruma un migrācijas sistēmās. Atkāpēm no patvēruma un atgriešanas noteikumiem būtu jānodrošina, ka dalībvalstīm ir pietiekami līdzekļi un gana daudz laika, lai minētajās jomās veiktu attiecīgās procedūras.

Attiecībā uz personām, kuras ir pārvietotas no trešām valstīm un kuras saskaras ar augstu risku, ka tiks pakļautas plaši izplatītai vardarbībai ārkārtas bruņota konflikta situācijās, kuras nespēj atgriezties savā izcelsmes valstī un kurām, ierodoties ES, ir vajadzīga drīza aizsardzība, dienestu darba dokumentā arī ir secināts, ka pašreizējie pasākumi, kuru nolūks ir nodrošināt drīzu piekļuvi aizsardzībai, vairs neatbilst paredzētajam mērķim. Tajā uzsvērts, ka saskaņā ar pētījumu¹² par Pagaidu aizsardzības direktīvu¹³ ieinteresētās personas bija vienprātis, ka praktiski nebija iespējams panākt dalībvalstu piekrišanu minētās direktīvas iespējamajai aktivizēšanai. Tādēļ dienestu darba dokumentā secināts, ka Pagaidu aizsardzības direktīva vairs neatbilst dalībvalstu pašreizējai realitātei un ir jāatceļ. Tomēr tajā atzīts, ka noteiktām trešo valstu valstspiederīgo grupām, kurām draud augsts risks, ir jānodrošina ātra (respektīvi, tūlītēja) aizsardzība. Šajā ziņā šis priekšlikums nodrošina, ka personām, kurām ir piešķirta tūlītēja aizsardzība, ir līdzvērtīgas ekonomiskās un sociālās tiesības kā alternatīvās aizsardzības saņēmējiem saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Kvalifikācijas regula*]. Šīs tiesības ietver aizsardzību pret izraidīšanu, informāciju par tiesībām un pienākumiem saistībā ar viņu statusu, ģimenes vienotības saglabāšanu, tiesības saņemt uzturēšanās atļauju, tiesības uz pārvietošanās brīvību dalībvalstī, piekļuvi nodarbinātībai, piekļuvi izglītībai, piekļuvi kvalifikācijas atzīšanas un prasmju validēšanas procedūrām, sociālo nodrošinājumu un sociālo palīdzību, veselības aprūpi, nepavadītu nepilngadīgo tiesības, piekļuvi izmitināšanai, piekļuvi integrācijas pasākumiem un repatriācijas palīdzību.

3.2. Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Komisija vairākkārt apspriedās ar Eiropas Parlamentu, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai apkopotu to viedokļus par jauno Migrācijas un patvēruma paktu. Vienlaikus prezidentvalstis Rumānija, Somija un Horvātija ir rīkojušas stratēģisku un tehnisku viedokļu apmaiņu par dažādiem migrācijas politikas nākotnes aspektiem, t. sk. par patvērumu, atgriešanu, attiecībām ar trešām valstīm atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas jomā. Šajās apspriedēs tika pausts atbalsts atjauninātai Eiropas patvēruma un migrācijas politikai, kas steidzami novērstu kopējās Eiropas patvēruma sistēmas trūkumus, uzlabotu atgriešanas efektivitāti un izveidotu funkcionālu Eiropas atgriešanas sistēmu, nostiprinātu mūsu attiecības

¹² DG HOME uzdevumā veica ICF, 2016. gada janvāris.

¹³ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.).

ar trešām valstīm atpakaļuzņemšanas jomā un nodrošinātu savas izcelsmes valstīs atgriezušos migrantu ilgtspējīgu reintegrāciju.

Pirms jaunā Migrācijas un patvēruma pakta pieņemšanas Komisija ilgstoši iesaistījās intensīvās konsultācijās ar Eiropas Parlamentu. Komisija pirmajās 100 pilnvaru dienās, kā arī pavisam nesen – pirms pakta iesniegšanas – ir arī rīkojusi divas apmeklējumu kārtas dalībvalstīs un divpusējas konsultācijas ar katru atsevišķo dalībvalsti. Konsultāciju mērķis bija apkopot viedokļus un idejas par gaidāmo Eiropas migrācijas un patvēruma paktu. Dalībvalstis aktīvi iesaistījās šajās konsultācijās, kurās atklājās kopīgas vajadzības – pēc vienotības, pēc pakāpeniska progressa pašreizējās sistēmas trūkumu novēršanā, pēc jaunas un taisnīgas atbildības sadalījuma sistēmas, kurā ieguldījumu var sniegt visas dalībvalstis, un pēc spēcīgas robežsardzības –, kā arī migrācijas ārējās dimensijas un uzlabotas atgriešanas lielā nozīme.

Šajās diskusijās vairākas dalībvalstis uzsvēra, ka regulāras situācijas būtu jānošķir no krīzes situācijām, un izteicās, ka vēlētos tādas iekļaut dažādos instrumentos.

Dalībvalstis un Eiropas Parlaments pauda pārliecību, ka vajadzīgs progress pašreizējās sistēmas trūkumu novēršanā, spēcīga robežsardzība un jauna, taisnīga atbildības sadalījuma sistēma, kurā ieguldījumu var sniegt visas dalībvalstis, ka visos ES migrācijas politikas aspektos jāievēro pamattiesības, ka jāuzsver migrācijas ārējās dimensijas, tostarp likumīgu un drošu kanālu, un uzlabotas atgriešanas nozīme.

Kad Somija bija ES prezidentvalsts, dažādos Padomes forumos tika organizēti vairāki darbsemināri un diskusijas, tostarp Tampere 2.0 konference Helsinkos 2019. gada 24. un 25. oktobrī un Zalcburgas forums, kurš notika Vīnē 2019. gada 6. un 7. novembrī un kurā dalībvalstis aicināja izstrādāt izņēmuma noteikumus krīzes situācijām.

Komisāre Jūhansone vairākkārt ir rīkojusi arī mērķtiecīgas konsultācijas ar starptautiskām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, attiecīgajām vietējām nevalstiskajām organizācijām dalībvalstīs, sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem. Šajā konsultāciju procesā tika sniegti konkrēti ieteikumi par to, kā turpināt izstrādāt kopēju pieeju attiecībā uz bērniem paredzētiem standartiem, ievērojot 2017. gada paziņojumu par bērniem migrantiem¹⁴. Konsultatīvajā forumā, ko izveidoja Eiropas Patvēruma atbalsta birojs (EASO), notika arī apspriešanās ar pilsonisko sabiedrību par tādiem jautājumiem kā patvēruma procedūras sākotnējie posmi (2019. gadā).

Komisija arī ņēma vērā daudzus ieteikumus, ko sniedza valsts un vietējās iestādes¹⁵, nevalstiskās un starptautiskās organizācijas, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR)¹⁶, Starptautiskā Migrācijas organizācija (IOM)¹⁷, kā arī domnīcas un akadēmiskās aprindas, par to, kā rast jaunu pieeju migrācijai un risināt pašreizējās migrācijas problēmas, vienlaikus garantējot cilvēktiesību standartus. Tās uzskata, ka, atsākot reformu no sākuma, būtu jāpārskata dažas normas par atbildības noteikšanu un jāparedz solidaritātes mehānisms, t. sk. attiecībā uz personām, kas izkāpušas krastā pēc meklēšanas un glābšanas operācijas. Nevalstiskās organizācijas arī iestājas par to,

¹⁴ Iniciatīvā par bērniem migrantiem tika aicināts izstrādāt kopēju pieeju, kas risinātu jautājumu par pazdušiem (nepavadītiem un nošķirti) bērniem, izveidotu efektīvus mehānismus cilvēku tirdzniecības risku novēršanai un pieņemtu tieši bērniem paredzētu patvēruma procedūru standartus.

¹⁵ Piemēram, Berlīnes rīcības plāns jaunas Eiropas patvēruma politikas jomā (*Berlin Action Plan on a new European Asylum Policy*) (2019. gada 25. novembris), ko parakstījušas 33 organizācijas un pašvaldības.

¹⁶ UNHCR ieteikumi Eiropas Komisijas ierosinātajam Migrācijas un patvēruma paktam (2020. gada janvāris).

¹⁷ IOM ieteikumi jaunajam Eiropas Savienības Migrācijas un patvēruma paktam (2020. gada februāris).

ka dalībvalstīm vajadzīga kopīga izpratne par atbildību, un aicināja pārskatītajos Dublinas noteikumos iekļaut pastāvīgāku pārcelšanas mehānismu¹⁸.

Komisija ņēma vērā arī Eiropas Migrācijas tīkla¹⁹ ieguldījumu un pētījumus, kas tika uzsākti pēc tās iniciatīvas, – pēdējo gadu laikā šis tīkls ir izstrādājis vairākus specializētus pētījumus un *ad hoc* pieprasījumus.

Vairākas dalībvalstis un ieinteresētās personas norādīja, ka ir vajadzīga labi pārvaldīta migrācijas sistēma, kuras līdzekļu arsenāls ietvertu principu, ka, rodoties krīzei, ko izraisa personu masveida pieplūdums kādas dalībvalsts teritorijā, solidaritātes standartpasākumam vajadzētu būt pārcelšanai, lai ātri mazinātu spiedienu, ar ko saskaras minētā dalībvalsts. Turklāt, ņemot vērā Covid-19 pandēmijā gūto pieredzi, visas dalībvalstis un ieinteresētās personas vairākkārt aicināja Komisiju ņemt vērā šo pieredzi un nodrošināt, lai tiesiskais regulējums nākotnē spētu risināt šādas nepārvaramas varas situācijas.

Ņemot vērā iepriekš teikto, Komisija rūpīgi izvērtēja izvirzītos argumentus un secināja, ka līdztekus pašreizējiem tiesību aktu priekšlikumiem ir jāparedz satvars, ko var aktivizēt krīzes laikā un nepārvaramas varas apstākļos, lai nekavējoties atbalstītu dalībvalsti vai dalībvalstis, kas saskaras ar šādām situācijām, vai nu ar īpašiem noteikumiem par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā noteiktā obligātā solidaritātes mehānisma piemērošanu, vai ar citiem procedūras elementiem, kas var būt jāievieš dalībvalstīm vai Savienībai kopumā.

3.3. Pamattiesības

Šajā priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kā arī no starptautiskajām tiesībām izrietošās saistības.

Šajā regulā paredzēto regulējumu piemēro, pilnībā ievērojot hartā noteiktās pamattiesības, tostarp tiesības uz cilvēka cieņu (1. pants), spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegumu (4. pants), tiesības uz persondatu aizsardzību (8. pants), patvēruma tiesības (18. pants), aizsardzību pret izraidīšanu (19. pants), diskriminācijas aizliegumu (21. pants), vīriešu un sieviešu tiesību vienlīdzību (23. pants), bērnu tiesības (24. pants) un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību (47. pants). Šajā priekšlikumā pilnībā ir ņemtas vērā bērna tiesības un neaizsargātu personu īpašās vajadzības.

Ir aizsargātas tiesības uz brīvību un pārvietošanās brīvība, jo tad, ja saistībā ar patvēruma un atgriešanas robežprocedūras izņēmuma noteikumiem izmanto aizturēšanu, šādus izņēmuma noteikumus var piemērot tikai stingri reglamentētā sistēmā un uz ierobežotu laiku.

Runājot par patvēruma un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūru piemērošanu, jāuzsver, ka pieteikumu iesniedzējiem un trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi un uz kuriem attiecas robežprocedūra, joprojām ir piemērojamas Patvēruma procedūras regulā un Atgriešanas direktīvā paredzētās garantijas.

Bērna tiesības priekšlikumā ir aizsargātas, izslēdzot nepilngadīgos no patvēruma krīzes pārvaldības procedūras, izņemot ļoti ierobežotos apstākļos, proti, gadījumos, kad viņi apdraud attiecīgās dalībvalsts valsts drošību vai sabiedrisko kārtību.

1951. gada Bēgļu konvencijas 33. pantā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. pantā nostiprinātais neizraidīšanas princips tiek ievērots arī tad, kad tiek piemērotas atkāpes no

¹⁸ CEPS projekta ziņojums *Search and rescue, disembarkation and relocation arrangements in the Mediterranean. Sailing Away from Responsibility?* (2019. gada jūnijs).

¹⁹ Visi Eiropas migrācijas tīkla pētījumi un ziņojumi ir pieejami vietnē https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en.

robežas atgriešanas procedūras, lai veiktu atgriešanu, un Atgriešanas direktīva. Priekšlikumā ir skaidri uzsvērts dalībvalstu pienākums vienmēr ievērot šo principu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Tā kā šis priekšlikums pēc būtības ir saistīts ar krīzes situāciju, nav iespējams iepriekš aplēst iespējamo ietekmi uz budžetu. To, cik vien iespējams, iekļaus pašreizējo instrumentu 2021.–2027. gada budžetā migrācijas un patvēruma jomā, vajadzības gadījumā izmantojot 2021.–2027. gada DFS paredzētos elastības mehānismus. Ja personas, kurām piešķirta tūlītēja aizsardzība, arī lūdz starptautisko aizsardzību Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] nozīmē, ieguldījumu šādu personu pārcelšanai finansē saskaņā ar Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] noteikumiem.

Finansiālās vajadzības atbilst kārtējai daudzgadu finanšu shēmai, bet iespējams, ka būs izmantojami īpašie instrumenti, kas noteikti Padomes Regulā (ES, Euratom) Nr. 1311/2013²⁰.

Attiecībā uz patvēruma procedūras aspektiem šis priekšlikums Savienībai nerada nekādu finansiālu vai administratīvu slogu. Tāpēc šajā ziņā tas neietekmē Savienības budžetu.

5. DETALIZĒTS KONKRĒTU PRIEKŠLIKUMA NOTEIKUMU SKAIDROJUMS

Krīzes definīcija

Krīzes situācija nozīmē ārkārtas situācijas, kurām raksturīgs tādu trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku masveida pieplūdums, kuri neatbilstīgi ierodas kādā dalībvalstī vai izkāpj krastā tās teritorijā pēc meklēšanas un glābšanas operācijām, un kura, ņemot vērā tās raksturu un mērogu salīdzinājumā ar attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaitu un IKP, neļauj darboties dalībvalsts patvēruma, uzņemšanas vai atgriešanas sistēmai, vai nenovēršamu risku, ka iestāsies šāda masveida pieplūduma izraisīta ārkārtas situācija. Šādas situācijas ietilpst priekšlikuma jomā tikai tad, ja ir apliecināts, ka tām būtu nopietna ietekme uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas vai kopējā satvara darbību, kā izklāstīts ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā.

Īpaši noteikumi par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā noteiktā solidaritātes mehānisma obligātu piemērošanu krīzes situācijā

5.1. Obligāta solidaritāte krīzes situācijā

Ar šo priekšlikumu tiek ieviesti īpaši noteikumi par to, kā krīzes situācijās piemērot solidaritātes mehānismu, kas izklāstīts Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas priekšlikumā un paredz obligātus pasākumus pārcelšanas vai atgriešanas sponsorēšanas veidā. Šie īpašie noteikumi paredz plašāku obligātās pārcelšanas darbības jomu, kas ir paplašināta, iekļaujot visus pieteikuma iesniedzējus neatkarīgi no tā, vai uz tiem attiecas robežprocedūra, neatbilstīgos migrantus un personas, kurām saskaņā ar šo regulu ir piešķirta tūlītēja aizsardzība. Turklāt ir noteikti saīsināti termiņi, kādos iedarbina Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā paredzēto obligātās solidaritātes mehānisma procedūru. Šajā priekšlikumā paredzētā atgriešanas sponsorēšana atšķiras no Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā noteiktās, jo pienākums pārsūtīt neatbilstīgo migrantu uz sponsorējošās dalībvalsts teritoriju

²⁰

Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 (2013. gada 2. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam (OV L 347, 20.12.2013., 884. lpp.).

radīsies tad, ja attiecīgā persona nav atgriezusies vai nav izraidīta četru mēnešu laikā (nevis astoņu mēnešu laikā, kā paredzēts Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā).

Ar šo priekšlikumu Komisijai tiek piešķirtas pilnvaras pieņemt īstenošanas aktus saskaņā ar LESD 291. pantu, sākot pārcelšanu, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, neatbilstīgiem migrantiem un personām, kurām saskaņā ar šo regulu piešķirta tūlītēja aizsardzība, kā arī atgriešanas sponsorēšanu, kas ietver pienākumu pārsūtīt trešo valstu valstspiederīgos, kuri uzturas nelikumīgi, uz kuriem attiecas atgriešanas sponsorēšana un kuri nav atgriezušies noteiktajā termiņā.

Lai iedarbinātu īpašos solidaritātes noteikumus, Komisijai ir jānosaka, ka dalībvalsts saskaras ar krīzes situāciju, ko izraisījusi ārkārtas situācija, kura izpaužas kā trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kas ierodas neatbilstīgi, masveida pieplūdums, kura sava mēroga un rakstura dēļ neļauj darboties dalībvalsts patvēruma, uzņemšanas vai atgriešanas sistēmai un kurai var būt nopietna ietekme uz kopējās Eiropas patvēruma sistēmas vai kopējās sistēmas darbību, kā izklāstīts ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā, vai ar šādas situācijas nenovēršamu risku.

Komisija izskata dalībvalsts iesniegto argumentēto pieprasījumu, kurā tā lūdz piemērot īpašos obligātās solidaritātes noteikumus, un nosaka krīzes pastāvēšanu, balstoties uz pamatotu informāciju – jo īpaši informāciju, ko saskaņā ar ES mehānismu sagatavotībai ar migrāciju saistītām krīzēm un to pārvaldībai (Migrācijas sagatavotības un krīzes plāns) apkopojusi Komisija un Eiropas Patvēruma atbalsta birojs (EASO), ievērojot Regulu (ES) Nr. 439/2010, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra, ievērojot Regulu (ES) 2019/1896, un ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā minēto migrācijas pārvaldības ziņojumu.

Ja dalībvalsts pati ir tā dalībvalsts, kas saskaras ar spiedienu un gūst labumu no solidaritātes atbalsta pasākumiem (arī tad, ja tā gūst labumu no šādiem pasākumiem saskaņā ar Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulu), tā ir atbrīvota no pienākuma sniegt ieguldījumu pārcelšanā vai veikt atgriešanas sponsorēšanu saskaņā ar šo regulu.

Komisija sasauc Krīzes solidaritātes forumu, lai apspriestu savā izvērtējumā konstatēto un pirms īstenošanas akta pieņemšanas noteiktu, kāda būs solidaritātes reakcija.

5.2. Obligāto solidaritātes pasākumu un īpašo noteikumu par solidaritātes mehānisma piemērošanu krīzes situācijās darbības joma

Pārcelšanas ziņā šā priekšlikuma darbības joma ir paplašināta salīdzinājumā ar to, kas spiediena situācijās paredzēts Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā, jo tas attieksies arī uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem robežprocedūrā, neatbilstīgiem migrantiem un personām, kurām saskaņā ar šo regulu ir piešķirta tūlītēja aizsardzība. Trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kuri uzturas nelikumīgi un uz kuriem attiecas atgriešanas sponsorēšana, pārsūtīšana no krīzes skartās dalībvalsts uz sponsorējošo dalībvalsti notiks, ja atgriešana nebūs sekmīgi pabeigta četru mēnešu laikā, t. i., pēc laikposma, kas ir īsāks par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā noteikto (astoņi mēneši).

Šajā priekšlikumā paredzētā solidaritātes pasākumu īstenošanas procedūra tiks īstenota noteiktos termiņos, kas ir īsāki par Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā paredzētajiem. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāiesniedz krīzes solidaritātes reaģēšanas plāns vienas nedēļas laikā pēc tam, kad Komisija būs līdz galam izvērtējusi, vai attiecīgajā dalībvalstī pastāv krīzes situācija, un sasaukusi Solidaritātes forumu. Tad Komisija vienas nedēļas laikā pieņem īstenošanas aktu, kurā nosaka solidaritātes pasākumus katrai dalībvalstij.

Īstenošanas aktā nosaka, cik personas no krīzes situācijā esošas dalībvalsts tiks pārceltas un/vai pakļautas atgriešanas sponsorēšanai, kā tās tiks sadalītas starp dalībvalstīm, izmantojot sadales atslēgu, kuras formulā iekļauti 50 % no iedzīvotāju īpatsvara un 50 % no IKP īpatsvara, kā noteikts ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā.

Atšķirībā no Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā ierosinātajiem solidaritātes noteikumiem šajā priekšlikumā nav iekļauti solidaritātes pasākumi tādās jomās kā spēju veidošana, operatīvais atbalsts un sadarbība ar trešām valstīm, jo šādiem pasākumiem ir ilgtermiņa raksturs un tie ir vairāk pielāgoti spiediena situācijām. Tā kā krīzes laikā ir ātri jāatvieglo situācija, ko rada personu masveida pieplūdums, šajā ierosinātajā regulā galvenā uzmanība būtu jāpievērš šādiem solidaritātes aspektiem. Turklāt visas vajadzības, kas radīsies tādās jomās kā spēju veidošana, operatīvais atbalsts un sadarbība ar trešām valstīm, tiks segtas no ES mehānisma sagatavotībai ar migrāciju saistītām krīzēm un to pārvaldībai (Migrācijas sagatavotības un krīzes plāns un Savienības civilās aizsardzības mehānisms (UCPM)).

Īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu saistībā ar tās 5. pantu, saskaņā ar kuru pienācīgi pamatotu, nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar krīzes situāciju, kas pastāv labuma guvējās dalībvalstīs, Komisija ir pilnvarota pieņemt nekavējoties piemērojamus īstenošanas aktus, kas paliek spēkā uz laikposmu, kurš nepārsniedz vienu gadu.

5.3. Patvēruma un atgriešanas procedūras krīzes situācijā

Kritēriji un procesuālie noteikumi: 3. pantā ir izklāstīti procedūras posmi, atbilstoši kuriem tiek piemēroti tālāk 4., 5. un 6. pantā paredzētie atkāpes noteikumi. Dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai argumentēts pieprasījums, ja tās uzskata, ka atrodas krīzes situācijā, un vēlas piemērot vai nu patvēruma krīzes pārvaldības procedūru, vai atgriešanas krīzes pārvaldības procedūru, vai arī atkāpes no noteikumiem par starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanu. Trešo valstu valstspiederīgo skrīnings, kas noris saskaņā ar Skrīninga regulas noteikumiem, būtu jāpiemēro ar iespēju pagarināt piecu dienu termiņu vēl par piecām dienām, kā noteikts minētajā regulā. Atkāpes var pieprasīt atsevišķi vai kumulatīvi, tomēr katra panta piemērošanai paredzētie nosacījumi ir jāizpilda atsevišķi. Pēc vienas vai vairāku attiecīgo dalībvalstu pieprasījuma Komisija, pieņemot vienai vai vairākām dalībvalstīm piemērojamu īstenošanas lēmumu, atļauj piemērot atkāpes noteikumus uz laikposmu, ko nosaka konkrētajā lēmumā. Ja ir nepieciešama tūlītēja rīcība, kas ir visai iespējams scenārijs, dalībvalstis var sākt vienpusēji piemērot noteikumu, saskaņā ar kuru reģistrācijas termiņš tiek pagarināts par ne vairāk kā piecpadsmit dienām, pēc kura Komisija var atļaut (vai neatļaut) tā turpmāku piemērošanu. Atkāpes noteikumu piemērošanai allaž ir noteikti skaidri termiņi: seši mēneši, ko var pagarināt līdz ne vairāk kā vienam gadam patvēruma krīzes pārvaldības procedūrā un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūrā, un ne vairāk kā četras nedēļas, lai piemērotu atkāpi no starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju reģistrēšanas noteikumiem. Šo četru nedēļu laikposmu var pagarināt pēc attiecīgās dalībvalsts papildu pieprasījuma, bet tas nekādā gadījumā kopumā nedrīkst pārsniegt divpadsmit nedēļas.

Patvēruma krīzes pārvaldības procedūra: 4. pantā ir paredzēta iespēja dalībvalstīm atkāpties no patvēruma robežprocedūras saskaņā ar ierosinātās Patvēruma procedūras regulas 41. pantu, robežprocedūras kontekstā pieņemot lēmumus par pieteikuma pamatotību, ja pieteikuma iesniedzējam ir valstspiederība, kuras atzīšanas rādītājs ES mērogā ir 75 % vai

zemāks, papildus Patvēruma procedūras regulas 41. pantā uzskaitītajiem gadījumiem. Atzīšanas rādītāja robežvērtība, kas nepārsniedz 75 %, ir pamats, uz kura dalībvalstis pie robežas var ātri novirzīt trešo valstu valstspiederīgos un bezvalstniekus uz parasto patvēruma procedūru, neskarot viņu patvēruma pieteikuma iznākumu. Tas atšķiras no Patvēruma procedūras regulā noteiktās robežvērtības (20 % atzīšanas rādītājs), uz kuras pamata iespējams paātrināt procedūru. Attiecīgi dalībvalstīm ir jāturpina piemērot robežprocedūru visiem minētajiem Patvēruma procedūras regulā paredzētajiem gadījumiem (drošības apdraudējums, pieteikuma iesniedzēji no valsts, kurai ES mēroga vidējais atzīšanas rādītājs ir zemāks par 20 %), bet tās var piemērot robežprocedūru visiem pārējiem pieteikuma iesniedzējiem no valsts, kurai ES mēroga atzīšanas rādītājs ir 75 % vai zemāks. Turklāt krīzes situācijā dalībvalstis robežprocedūru var piemērot vēl astoņas nedēļas, pagarinot Patvēruma procedūras regulā paredzēto divpadsmit nedēļu laikposmu.

Atgriešanas krīzes pārvaldības procedūra: 5. pantā dalībvalstīm ir paredzēta iespēja atkāpties no dažiem robežprocedūras noteikumiem, lai veiktu atgriešanu, kā noteikts ierosinātās Patvēruma procedūras regulas 41.a pantā un Atgriešanas direktīvā. Šādas atkāpes būtu piemērojamas trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuru pieteikums ir noraidīts patvēruma krīzes pārvarēšanas procedūrā, kā arī tiem, uz kuriem attiecas ierosinātās Patvēruma procedūras regulas 41. pantā paredzētā robežprocedūra un kuru pieteikums ir noraidīts, pirms Komisija ir pieņēmusi lēmumu, ar ko paziņo, ka attiecīgā dalībvalsts saskaras ar krīzes situāciju, un kuriem nav tiesību palikt un nav atļauts palikt pēc minētā lēmuma pieņemšanas. Šie atkāpes noteikumi pagarina robežprocedūrai noteikto atgriešanas izpildes maksimālo ilgumu par vēl 8 nedēļu laikposmu, ieskaitot aizturēšanu, kas ir galējais līdzeklis, un ievieš jaunus, konkrētus un mērķorientētus nosacījumus, kuri papildina priekšlikumā par pārstrādāto Atgriešanas direktīvu noteiktos un uz kuru pamata var pieņemt, ka atsevišķos gadījumos pastāv bēgšanas iespējamība, ja vien nav pierādīts citādi.

Atkāpes no noteikuma par starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanu: 6. pantā ir paredzēta iespēja dalībvalstīm atlikt starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrāciju uz laiku līdz četrām nedēļām, atkāpjoties no ierosinātās Patvēruma procedūras regulas 27. panta.

5.4. Garāki termiņi

Starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšana: nepārvaramas varas situācijās, kad dalībvalstij nav iespējams ievērot reģistrācijas termiņu, 7. pantā ir paredzēts par četrām nedēļām pagarināt termiņu, kurā dalībvalstis, atkāpjoties no ierosinātās Patvēruma procedūras regulas 27. panta, reģistrē starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Dalībvalstīm, kuras saskaras ar šādu nepārvaramas varas situāciju, jāinformē Komisija par šo situāciju un jānorāda konkrētie atkāpes piemērošanas iemesli. Attiecīgā dalībvalsts tāpat informē Komisiju par nepārvaramas varas situācijas izbeigšanos, – pēc tam pagarināto reģistrācijas termiņu vairs nepiemēro.

Regulā (ES) Nr. XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] paredzētie termiņi: Nepārvaramas varas situācijām, kad dalībvalstij nav iespējams piemērot uzņemšanas

pieprasījumu un atpakaļuzņemšanas paziņojumu pārsūtīšanas un atbildes procedūru termiņos, kas noteikti ierosinātajā Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulā, vai ievērot termiņu pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanai uz atbildīgo dalībvalsti, ir paredzētas īpašas atkāpes, lai ļautu dalībvalstīm pagarināt attiecīgos termiņus, ievērojot stingrus nosacījumus. Dalībvalstīm, kuras saskaras ar šādām nepārvaramas varas situācijām, jāinformē Komisija par minēto situāciju un jānorāda konkrētie atkāpes piemērošanas iemesli. Attiecīgā dalībvalsts tāpat informē Komisiju par nepārvaramas varas situācijas izbeigšanos, – pēc tās pagarinātos termiņus vairs nevajadzētu piemērot.

Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] un šajā regulā paredzēto solidaritātes pienākumu termiņu pagarināšana: ja konkrētā dalībvalstī ir radusies nepārvaramas varas situācija, kuras dēļ minētā dalībvalsts nespēj pildīt savus pienākumus, kas noteikti ierosinātās Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas solidaritātes mehānismā vai šajā regulā, dalībvalsts var paziņot Komisijai par attiecīgo situāciju un pagarināt šādu solidaritātes pasākumu īstenošanas termiņu par ne vairāk kā sešiem mēnešiem.

Tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršana: 10. pantā ir paredzēts piešķirt tūlītējas aizsardzības statusu pārvietotām personām, kurām savā izcelsmes valstī draud ārkārtīgi augsts risks tikt pakļautām plaši izplatītai vardarbībai bruņota konflikta situācijā un kuras nespēj atgriezties minētajā trešajā valstī. Komisija īstenošanas aktā nosaka, ka jāpiemēro šis pants, minētajā aktā arī precizējot, uz kādu cilvēku grupu tas attiecas. Īstenošanas aktā noteiktajā piemērošanas laikposmā dalībvalstis var apturēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu un piešķirt tūlītēju aizsardzību personām, kuras atbilst attiecīgajiem kritērijiem. Šo apturēšanas laikposmu var pagarināt līdz ne vairāk kā gadam, pēc kura paiesanas ir jāatsāk patvēruma pieteikuma izskatīšana. Tas attiecīgajām personām nodrošinās nepieciešamo aizsardzību, vienlaikus mazinot spiedienu uz dalībvalsti, kurai citādi uzreiz būtu jāizskata daudz patvēruma pieteikumu.

Personām, kam piešķirta tūlītēja aizsardzība, vienlaikus joprojām saglabāsies starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statuss, bet tām vajadzētu būt tādām pašām ekonomiskajām un sociālajām tiesībām, kādas ir alternatīvās aizsardzības saņēmējiem, kā noteikts Regulā (ES) XXX/XXX [*Kvalifikācijas regula*]. Tūlītējas aizsardzības piešķiršana nevis atbrīvo dalībvalsti no pienākuma noteikt, kura dalībvalsts ir atbildīga par pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*], bet ļauj attiecīgajai personai iegūt statusu, kamēr noris procedūra saskaņā ar minēto regulu. Ja par atbildīgo dalībvalsti tiek atzīta cita dalībvalsts, tūlītēja aizsardzība beidzas, kad notiek pārsūtīšana saskaņā ar minēto regulu. Ja attiecīgās personas pārceļas uz citām dalībvalstīm un tur iesniedz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, atbildīgajai dalībvalstij arī būtu pienākums tās uzņemt atpakaļ saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*]. Ņemot vērā to, ka šajā priekšlikumā ir iekļauti īpaši noteikumi par pārcelšanu krīzes situācijās, ko izraisa personu masveida pieplūdums dalībvalsts teritorijā, un to, ka galvenie šādas pārcelšanas noteikumi ir atrodamī šajā priekšlikumā un Patvēruma un migrācijas pārvaldības regulas priekšlikumā, Komisija plāno atsaukt savu 2015. gada priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido krīzes pārcelšanas mehānismu un groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regulu (ES)

Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm²¹.

Nemot vērā starptautiskās aizsardzības kvalifikācijas jēdzienu un noteikumu attīstību un to, ka šajā regulā ir paredzēti noteikumi tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanai krīzes situācijās, Pagaidu aizsardzības direktīva būtu jāatceļ. Saskaņā ar šo priekšlikumu būtu nekavējoties jānodrošina aizsardzība no trešām valstīm pārvietotām personām, kurām draud augsts risks tikt pakļautām plaši izplatītai vardarbībai ārkārtas bruņota konflikta situācijās un kuras nespēj atgriezties savā izcelsmes valstī.

²¹ COM(2015) 450 final.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko risina krīzes un nepārvaramas varas situācijas migrācijas un patvēruma jomā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 78. panta 2. punkta c), d) un e) apakšpunktu un 79. panta 2. punkta c) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Savienībai, veidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, būtu jānodrošina, ka netiek veikta personu kontrole pie iekšējām robežām, un jāizstrādā uz dalībvalstu solidaritāti balstīta kopēja patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu kontroles politika, kas ir taisnīga attiecībā pret trešo valstu valstspiederīgajiem.
- (2) Tālab ir vajadzīga visaptveroša pieeja, kuras nolūks ir raisīt savstarpēju uzticēšanos starp dalībvalstīm.
- (3) Visaptverošajai pieejai būtu jāapvieno patvēruma, migrācijas pārvaldības, atgriešanas, ārējo robežu aizsardzības un ar attiecīgajām trešām valstīm īstenoto partnerību politika, atzīstot, ka vispārējās pieejas efektivitāte ir atkarīga no tā, vai visi komponenti tiek risināti kopā un integrētā veidā. Visaptverošajai pieejai būtu jānodrošina, ka Savienības rīcībā ir konkrēti noteikumi efektīvai migrācijas pārvaldībai, t. sk. obligāta solidaritātes mehānisma iedarbināšana, un ka ir ieviesti visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu krīzes iestāšanos.
- (4) Neatkarīgi no nepieciešamo preventīvo pasākumu ieviešanas nevar izslēgt, ka krīzes vai nepārvaramas varas situācija migrācijas un patvēruma jomā rastos tādu apstākļu dēļ, kurus Savienība un tās dalībvalstis nevar kontrolēt.
- (5) Šai regulai būtu jāveicina un jāpapildina visaptverošā pieeja, izveidojot īpašas procedūras un mehānismus starptautiskās aizsardzības un atgriešanas jomā, kuri būtu jāpiemēro krīzes situācijas ārkārtas apstākļos. Tai jo īpaši būtu jānodrošina solidaritātes un taisnīga atbildības sadalījuma principa efektīva piemērošana un

¹ OV C , , . lpp.

² OV C , , . lpp.

attiecīgo patvēruma un atgriešanas procedūru noteikumu pielāgošana, lai dalībvalstu un Savienības rīcībā būtu vajadzīgie instrumenti, arī minēto procedūru veikšanai pietiekams laiks.

- (6) Īsā laikā veidojoties neatbilstīgu robežšķērsotāju masveida pieplūdumam, konkrētā dalībvalstī var rasties krīzes situācija. Tas var ietekmēt patvēruma un migrācijas sistēmas darbību ne tikai minētajā dalībvalstī, bet arī Savienībā kopumā, jo notiek neatļauta kustība un pirmās iecelošanas dalībvalsts nespēj apstrādāt šādu trešo valstu valstspiederīgo starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Ir jāparedz īpaši noteikumi un mehānismi, kas ļautu efektīvi rīkoties, lai risinātu šādas situācijas.
- (7) Papildus krīzes situācijām dalībvalstis var saskarties ar ārkārtējiem un neparedzamiem apstākļiem, kurus tās nespēj kontrolēt un no kuru sekām nebūtu iespējams izvairīties pat ar pienācīgu rūpību. Šādu nepārvaramas varas situāciju dēļ varētu nebūt iespējams ievērot Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] un Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] noteiktos termiņus, kuros reģistrē starptautiskās aizsardzības pieteikumus vai veic procedūras, lai noteiktu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgo dalībvalsti. Lai nodrošinātu, ka kopējā patvēruma sistēma turpina darboties efektīvi un taisnīgi, vienlaikus garantējot starptautiskās aizsardzības vajadzību savlaicīgu izskatīšanu un juridisko noteiktību, šādās situācijās būtu jāpiemēro ilgāki termiņi pieteikumu reģistrēšanai un procedūras etapiem, kas vajadzīgi, lai noteiktu atbildību un pārsūtītu pieteikuma iesniedzējus uz atbildīgo dalībvalsti. Dalībvalstīm, kuras saskaras ar nepārvaramas varas situāciju, vajadzētu arī spēt īstenot solidaritātes pasākumus, kas tām jāveic saskaņā ar šajā regulā un Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] paredzēto solidaritātes mehānismu, vajadzības gadījumā tos īstenojot pagarinātā termiņā.
- (8) Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] migrācijas spiediena situācijām paredzētais solidaritātes mehānisms būtu jāpielāgo krīzes situāciju īpašajām vajadzībām, minētajā regulā paredzēto solidaritātes pasākumu piemērošanas jomu attiecinot uz plašāku personu loku un nosakot īsākus termiņus.
- (9) Pasākumu pieņemšana attiecībā uz konkrētu dalībvalsti nedrīkstētu ietekmēt iespēju, ka Padome pēc Komisijas priekšlikuma saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 78. panta 3. punktu pieņem pagaidu pasākumus, ja dalībvalsts saskaras ar ārkārtas situāciju, ko raksturo pēkšņs trešo valstu pilsoņu pieplūdums.
- (10) Lai ātri palīdzētu mazināt spiedienu, ar ko dalībvalsts saskaras krīzes situācijā, pārcelšanas tvērumā būtu jāiekļauj visas starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju kategorijas, t. sk. personas, kurām piešķirta tūlītēja aizsardzība, kā arī starptautiskās aizsardzības saņēmēji un neatbilstīgie migranti. Turklāt dalībvalstij, kas nodrošina atgriešanas sponsorēšanu, trešās valsts valstspiederīgais, kas uzturas nelikumīgi, no saņēmējas dalībvalsts būtu jāpārsūta četru mēnešu laikā, ja attiecīgā persona neatgriežas vai nav izraidīta, nevis astoņu mēnešu laikā, kā paredzēts Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*].
- (11) Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] izklāstītie procedūras noteikumi par pārcelšanas veikšanu un atgriešanas sponsorēšanu būtu jāpiemēro, lai krīzes situācijā nodrošinātu solidaritātes pasākumu pienācīgu īstenošanu, kaut gan tie būtu jāpielāgo, ņemot vērā minētās situācijas nopietnību un steidzamību.
- (12) Krīzes situācijās dalībvalstīm varētu būt vajadzīgs plašāks pasākumu kopums, lai sakārtoti pārvaldītu trešo valstu valstspiederīgo masveida pieplūdumu un ierobežotu

neatļautu kustību. Šādiem pasākumiem būtu jāietver patvēruma krīzes pārvaldības procedūras un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūras piemērošana.

- (13) Lai dalībvalstīs krīzes situācijās varētu izskatīt daudz starptautiskās aizsardzības pieteikumu, būtu jānosaka ilgāks termiņš šādu krīzes situāciju laikā pausto starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanai. Šāds pagarinājums nedrīkstētu ietekmēt patvēruma meklētāju tiesības, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.
- (14) Lai dalībvalstīm nodrošinātu elastību, kas vajadzīga, saskaroties ar lielu migrantu pieplūdumu, kuri izsaka nodomu iesniegt patvēruma pieteikumu, būtu plašāk jāpiemēro ar Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. pantu izveidotā robežprocedūra, un patvēruma krīzes pārvaldības procedūrai būtu jāļauj dalībvalstīm robežprocedūras ietvaros pieņemt lēmumu par pieteikuma pamatotību arī gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs ir tādas trešās valsts valstspiederīgais vai – bezvalstnieku gadījumā – bijis tādas trešās valsts pastāvīgais iedzīvotājs, attiecībā uz kuru pozitīvo starptautiskās aizsardzības piešķiršanas lēmumu attiecība pret visiem no šīs valsts saņemtajiem pieteikumiem Savienības mērogā nepārsniedz 75 %. Līdz ar to, piemērojot krīzes robežprocedūru, dalībvalstīm būtu jāturpina piemērot Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. pantā paredzēto robežprocedūru, bet tās varētu robežprocedūru piemērot plašāk, attiecinot to arī uz to trešo valstu valstspiederīgajiem, kurās ES mēroga vidējais atzīšanas rādītājs ir augstāks par 20 %, bet zemāks par 75 %.
- (15) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. XXX/XXX [*Skrīninga regula*] noteikumiem notiekošais skrīnings būtu jāpiemēro, paredzot iespēju 5 dienu termiņu pagarināt vēl par piecām dienām, kā noteikts minētajā regulā.
- (16) Krīzes situācijā, ņemot vērā iespējamo spriedzi patvēruma sistēmā, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai neļaut savā teritorijā ieceļot pieteikuma iesniedzējiem, uz kuriem attiecas robežprocedūra, ilgāku laiku, nekā noteikts Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 11. un 13. punktā. Tomēr procedūras būtu jāpabeidz pēc iespējas drīzāk, un jebkurā gadījumā laikposmi būtu jāpagarina tikai par papildu laikposmu, kas nepārsniedz astoņas nedēļas; ja minētās procedūras nevar pabeigt līdz minētā pagarinātā laikposma beigām, būtu jāatļauj pieteikuma iesniedzējiem ieceļot dalībvalsts teritorijā, lai pabeigtu starptautiskās aizsardzības procedūru.
- (17) Atgriešanas krīzes pārvaldības procedūrai būtu krīzes situācijā jāatvieglo to trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kuri uzturas nelikumīgi, kuru pieteikumi tika noraidīti krīzes patvēruma pārvaldības procedūrā, kuriem nav tiesību palikt un kuriem nav atļauts palikt, – tas darāms, nodrošinot kompetentajām valsts iestādēm nepieciešamos instrumentus un pietiekamu termiņu, lai ar pienācīgu rūpību varētu īstenot atgriešanas procedūru. Lai varētu efektīvi reaģēt uz krīzes situācijām, atgriešanas krīzes pārvaldības procedūra būtu jāpiemēro arī pieteikuma iesniedzējiem, trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, uz kuriem attiecas ierosinātās Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. pantā minētā robežprocedūra, kuru pieteikumi tika noraidīti, pirms Komisija pieņēma lēmumu, ar ko paziņo, ka dalībvalsts saskaras ar krīzes situāciju, kuriem nav tiesību palikt un kuriem nav atļauts palikt pēc šāda lēmuma pieņemšanas.
- (18) Piemērojot atgriešanas krīzes pārvaldības procedūru, skartās dalībvalsts teritorijā nevajadzētu atļaut ieceļot trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri uzturas nelikumīgi, kuriem nav tiesību palikt un kuriem nav atļauts palikt, un tie būtu

jāpatur vietās, kas minētas Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta 2. punktā, uz laikposmu, kas var pārsniegt minētajā pantā noteikto, lai iestādes varētu pārvarēt krīzes situācijas un pabeigt atgriešanas procedūras; tālab Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta 2. punktā noteikto robežprocedūras maksimālo ilgumu – 12 nedēļas – atgriešanas īstenošanas nolūkā varētu pagarināt par papildu laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt astoņas nedēļas. Minētajā laikposmā vajadzētu būt iespējai, piemērojot Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta 5. un 6. punktu, aizturēt trešo valstu valstspiederīgos, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, – ja vien tiek ievērotas Direktīvā XXX/XXX/ES [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] noteiktās garantijas un aizturēšanas nosacījumi, tostarp katras lietas individuāls novērtējums, iespēja lēmumu par aizturēšanu pārskatīt tiesā un pienācīgi aizturēšanas apstākļi.

- (19) Lai nodrošinātu krīzes situācijas pienācīgu pārvaldību un patvēruma un atgriešanas procedūras attiecīgo noteikumu pienācīgu pielāgošanu, Komisijai ar īstenošanas lēmumu būtu jāatļauj skartajām dalībvalstīm pēc to argumentēta pieprasījuma piemērot attiecīgos atkāpes noteikumus. Šādā īstenošanas lēmumā vienai vai vairākām dalībvalstīm, kas to pieprasījušas, varētu atļaut atkāpties no attiecīgajiem noteikumiem.
- (20) Komisijai būtu jāizskata dalībvalsts iesniegts argumentēts pieprasījums, ņemot vērā pamatotu informāciju, kas savākta saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma aģentūras regula*] un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1896³, un ņemot vērā Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] minēto migrācijas pārvaldības ziņojumu.
- (21) Lai dalībvalstīm dotu papildu laiku, kas vajadzīgs krīzes situācijas risināšanai, un vienlaikus nodrošinātu efektīvu un iespējami ātru piekļuvi attiecīgajām procedūrām un tiesībām, Komisijai būtu jāatļauj piemērot patvēruma krīzes pārvaldības procedūru un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūru uz sešu mēnešu laikposmu, kuru varētu pagarināt līdz laikposmam, kas nepārsniedz vienu gadu. Kad attiecīgais laikposms būtu beidzies, pagarinātie patvēruma un atgriešanas krīzes pārvaldības procedūru termiņi nebūtu jāpiemēro jauniem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem.
- (22) To pašu iemeslu dēļ Komisijai būtu jāatļauj piemērot atkāpes noteikumus attiecībā uz reģistrācijas termiņu uz laikposmu, kas nepārsniedz četras nedēļas un kas būtu atjaunojams pēc jauna attiecīgās dalībvalsts iesniegta argumentēta pieprasījuma. Tomēr kopējam piemērošanas laikposmam nevajadzētu pārsniegt divpadsmit nedēļas.
- (23) Krīzes situācijā dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai apturēt to starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu, kurus iesniegušas no trešām valstīm pārvietotas personas, kas nespēj atgriezties savā izcelsmes valstī, kurā tās apdraudētu augsts risks tikt pakļautām plaši izplatītai vardarbībai bruņota konflikta ārkārtas situācijās. Šādā gadījumā minētajām personām būtu jāpiešķir tūlītējas aizsardzības statuss. Dalībvalstīm būtu jāatsāk to pieteikuma izskatīšana ne vēlāk kā vienu gadu pēc izskatīšanas apturēšanas.
- (24) Personas, kurām piešķirta tūlītēja aizsardzība, arī turpmāk būtu jāuzskata par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, ņemot vērā to, ka nav izskatīts to

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsargu un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 (OV L 295, 14.11.2019., 1. lpp.).

starptautiskās aizsardzības pieteikums Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] nozīmē, kā arī Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] nozīmē.

- (25) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tūlītējas aizsardzības statusa saņēmējiem ir faktiski pieejamas visas Regulā (ES) XXX/XXX [*Kvalifikācijas regula*] noteiktās tiesības, kuras ir līdzvērtīgas tiesībām, ko izmanto alternatīvās aizsardzības saņēmēji.
- (26) Lai pienācīgi izvērtētu starptautiskās aizsardzības pieteikumus, ko iesnieguši tūlītējas aizsardzības statusa saņēmēji, patvēruma procedūras būtu jāatsāk ne vēlāk kā gadu pēc šādu procedūru apturēšanas.
- (27) Kopš Padomes Direktīvas 2001/55/EK⁴ pieņemšanas ir ievērojami attīstījušies noteikumi par to, vai starptautiskās aizsardzības saņēmēji kvalificējas šim statusam. Tā kā šajā regulā ir izklāstīti noteikumi par tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanu krīzes situācijā no trešām valstīm pārvietotām personām, kuras nespēj atgriezties savā izcelsmes valstī, un paredzēti īpaši solidaritātes noteikumi šādu personu labā, Direktīva 2001/55/EK būtu jāatceļ.
- (28) Attiecībā uz nepārvaramas varas situācijām būtu jāparedz īpaši noteikumi, kas dalībvalstīm, ievērojot stingrus nosacījumus, ļautu pagarināt Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] noteiktos termiņus, ja ārkārtas situācijas dēļ minētos termiņus nav iespējams ievērot. Šāds pagarinājums būtu jāpiemēro termiņiem, kas noteikti uzņemšanas pieprasījumu un atpakaļuzņemšanas paziņojumu nosūtīšanai un atbildēšanai uz tiem, kā arī termiņam, kurā pieteikuma iesniedzēju pārsūta uz atbildīgo dalībvalsti.
- (29) Attiecībā uz nepārvaramas varas situācijām būtu jāparedz arī īpaši noteikumi, kas dalībvalstīm, ievērojot stingrus nosacījumus, ļautu pagarināt Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] noteiktos starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšanas termiņus. Šādos gadījumos minētajai dalībvalstij starptautiskās aizsardzības pieteikumi būtu jāreģistrē ne vēlāk kā četrās nedēļās no to paušanas dienas.
- (30) Šādās nepārvaramas varas situācijās skartajai dalībvalstij būtu jāpaziņo Komisijai un attiecīgā gadījumā citām dalībvalstīm par savu nodomu piemērot attiecīgās atkāpes no minētajiem termiņiem, kā arī precīzi jānorāda plānotās piemērošanas iemesli un laikposms.
- (31) Nepārvaramas varas situācijās, kuru dēļ dalībvalsts nespēj izpildīt pienākumu veikt solidaritātes pasākumus termiņos, kas noteikti Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] un šajā regulā, minētajai dalībvalstij vajadzētu būt iespējai paziņot Komisijai un citām dalībvalstīm, kādu konkrētu iemeslu dēļ tā uzskata, ka saskaras ar šādu situāciju, un pagarināt solidaritātes pasākumu veikšanas termiņu.
- (32) Ja dalībvalsts vairs nesaskaras ar nepārvaramas varas situāciju, tai pēc iespējas drīzāk būtu jāpaziņo Komisijai un attiecīgā gadījumā citām dalībvalstīm par situācijas beigšanos. Termiņi, kas tiek piemēroti, atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*], nebūtu jāpiemēro jauniem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas pausti pēc minētā paziņojuma dienas, vai trešo valstu

⁴ Padomes Direktīva 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas (OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.).

valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kas nelikumīgi uzturas dalībvalstī pēc minētā paziņojuma dienas. Pēc šāda paziņojuma saņemšanas būtu jā sāk piemērot Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] noteiktos termiņus.

- (33) Lai atbalstītu dalībvalstis, kuras veic pārcelšanu kā solidaritātes pasākumu, būtu jāsniedz finansiāls atbalsts no ES budžeta.
- (34) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus šīs regulas īstenošanai, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁵.
- (35) Pārbaudes procedūra būtu jāizmanto, lai pieņemtu solidaritātes pasākumus krīzes situācijās, lai atļautu piemērot atkāpes procedūras noteikumus, kā arī lai sāktu tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanu.
- (36) Pienācīgi pamatotu, nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ, kas saistīti ar krīzes situāciju dalībvalstīs, Komisijai būtu jāpieņem īstenošanas akti, kas jāpiemēro nekavējoties.
- (37) Šajā regulā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, jo īpaši cilvēka cieņas ievērošana, tiesības uz dzīvību, spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums, patvēruma tiesības un aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā. Regula būtu jāīsteno saskaņā ar Pamattiesību hartu un Savienības un starptautisko tiesību vispārējiem principiem, t. sk. bēgļu aizsardzību, cilvēktiesību ievērošanas pienākumu un izraidīšanas aizliegumu.
- (38) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un LESD, Dānija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un Dānijai šī regula nav saistoša un nav jāpiemēro. Ņemot vērā to, ka šīs regulas 8. pants ir grozījums tādā nozīmē, kā izklāstīts 3. pantā Nolīgumā starp Eiropas Kopienas un Dānijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem, lai noteiktu valsti, kas ir atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti Dānijā vai kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, un par *Eurodac* sistēmu pirkstu nospiedumu salīdzināšanai, lai efektīvi piemērotu Dublīnas Konvenciju⁶, Dānijai grozījumu pieņemšanas brīdī vai 30 dienu laikā pēc tam ir jāpaziņo Komisijai par savu lēmumu īstenot vai neīstenot šādu grozījumu saturu.
- (39) [Saskaņā ar 3. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, Īrija ir paziņojusi, ka vēlas piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.]

VAI

- (40) [Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepiedalās šīs regulas pieņemšanā un šī regula tai nav saistoša un nav jāpiemēro.]
- (41) Attiecībā uz Islandi un Norvēģiju – šīs regulas 8. pants ir jauna tiesību norma jomā, uz kuru attiecas pielikums Nolīgumam starp Eiropas Kopienas un Islandes Republiku, un

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

⁶ OV L 66, 8.3.2006., 38. lpp.

Norvēģijas Karalisti par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas ir atbildīga par to patvēruma lūgumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Islandē, vai Norvēģijā⁷.

- (42) Attiecībā uz Šveici – šīs regulas 8. pants ir akts vai pasākums, kurš groza vai pilnveido 1. panta noteikumus Nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas atbildīga par patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Šveicē⁸.
- (43) Attiecībā uz Lihtenšteinu – šīs regulas 8. pants ir akts vai pasākums, kurš groza vai pilnveido 1. panta noteikumus Nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju par kritērijiem un mehānismiem tās valsts noteikšanai, kas atbildīga par patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Šveicē, un uz kuru ir atsauce 3. pantā Protokolā starp Eiropas Kopienu, Šveices Konfederāciju un Lihtenšteinas Firstisti par Lihtenšteinas Firstistes pievienošanos Nolīgumam starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju par kritērijiem un mehānismiem, lai noteiktu valsti, kas ir atbildīga par to patvēruma pieteikumu izskatīšanu, kuri iesniegti kādā dalībvalstī vai Šveicē⁹,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA. VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

1. Šī regula risina krīzes un nepārvaramas varas situācijas Savienībā migrācijas un patvēruma jomā un paredz īpašus noteikumus, atkāpjoties no Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] un (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] un Direktīvā XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] paredzētajiem noteikumiem.
2. Šīs regulas nolūkos ar krīzes situāciju saprot:
 - (a) ārkārtas situāciju, kurai raksturīgs tādu trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku masveida pieplūdums, kas neatbilstīgi ierodas kādā dalībvalstī vai izkāpj krastā tās teritorijā pēc meklēšanas un glābšanas operācijām, un kura, ņemot vērā tās raksturu un mērogu salīdzinājumā ar attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju skaitu un IKP, neļauj darboties dalībvalsts patvēruma, uzņemšanas vai atgriešanas sistēmai un var nopietni ietekmēt kopējās Eiropas patvēruma sistēmas vai Regulā (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] izklāstītā kopējā satvara darbību, vai
 - (b) nenovēršamu šādas situācijas iestāšanās risku.

⁷ OV L 93, 3.4.2001., 40. lpp.

⁸ OV L 53, 27.2.2008., 5. lpp.

⁹ OV L 160, 18.6.2011., 37. lpp.

II NODAĻA. SOLIDARITĀTES MEHĀNISMS

2. pants

Solidaritāte krīzes situācijās

1. Lai nodrošinātu solidaritātes ieguldījumus par labu dalībvalstij, kura atrodas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajās krīzes situācijās, *mutatis mutandis* piemēro Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] IV daļu, izņemot 45. panta 1. punkta d) apakšpunktu, 47. pantu, 48. pantu, 49. pantu, 51. panta 3. punkta b) apakšpunkta iii) punktu un 4. punktu, 52. panta 2. un 5. punktu un 53. panta 2. punkta otro un trešo daļu.
2. Atkāpjoties no 50. panta 3. punkta, minētajā punktā norādītais novērtējums būtu jāsapatavo, par pamatu ņemot attiecīgās dalībvalsts situāciju [viena] iepriekšējā mēneša laikā.
3. Atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 51. panta 1. punkta, 52. panta 3. punkta un 53. panta 1. punkta, minētajās tiesību normās norādītos termiņus samazina līdz vienai nedēļai.
4. Atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 51. panta 2. punkta, tajā minētajā ziņojumā norāda, vai attiecīgā dalībvalsts atrodas krīzes situācijā, kas definēta šīs regulas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā.
5. Atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 51. panta 3. punkta b) apakšpunkta ii) punkta, 52. panta 1. punkta, 52. panta 3. punkta pirmās daļas un 53. panta 3. punkta a) apakšpunkta, pārcelšana ietver ne tikai minētās regulas 45. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā minētās personas, bet arī 45. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētās personas.
6. Atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 54. panta, saskaņā ar minētajā pantā sniegto formulu aprēķināto īpatsvaru piemēro arī minētās regulas 45. panta 2. punkta a) un b) punktā izklāstītajiem pasākumiem.
7. Atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 55. panta 2. punkta, tajā norādīto termiņu samazina līdz četriem mēnešiem.

III NODAĻA. PATVĒRUMA UN ATGRIEŠANAS PROCEDŪRAS KRĪZES SITUĀCIJĀ

3. pants

Kritēriji un procesuālie noteikumi

1. Ja dalībvalsts uzskata, ka tā atrodas 1. panta 2. punktā minētajā krīzes situācijā, minētā dalībvalsts iesniedz Komisijai argumentētu pieprasījumu atļaut pēc vajadzības piemērot 4., 5. vai 6. panta noteikumus.
2. Ja Komisija, izskatījusi pieteikumu saskaņā ar 8. punktu, uzskata to par pamatotu, tā īstenošanas lēmumā atļauj attiecīgajai dalībvalsti piemērot 4., 5. vai 6. pantā minētos atkāpes noteikumus.

3. Īstenošanas lēmumu, kas minēts 2. punktā, pieņem desmit dienu laikā no pieprasījuma iesniegšanas, un tajā nosaka dienu, no kuras drīkst piemērot, 4., 5. vai 6. pantā paredzētos noteikumus, kā arī to piemērošanas laikposmu.
4. Komisija drīkst atļaut 4. un 5. pantā paredzētos noteikumus piemērot uz sešiem mēnešiem. Minēto laikposmu drīkst pagarināt par laikposmu, kas nepārsniedz vienu gadu.
5. Komisija drīkst atļaut piemērot 6. pantā paredzētos noteikumus uz laikposmu, kas nepārsniedz četras nedēļas. Ja dalībvalsts uzskata, ka nepieciešams vēl pagarināt 6. pantā paredzēto noteikumu piemērošanu, tā iesniedz Komisijai argumentētu pieprasījumu vismaz piecas dienas pirms četru nedēļu laikposma beigām. Komisija drīkst atļaut pagarināt 6. pantā paredzēto noteikumu piemērošanu par papildu laikposmu, kas nepārsniedz četras nedēļas un ko drīkst atjaunot vēl vienu reizi. Kopējais piemērošanas laikposms nedrīkst pārsniegt divpadsmit nedēļas, kas 8. punkta piemērošanas gadījumā ietver laikposmu pirms 2. punktā minētā īstenošanas lēmuma pieņemšanas.
6. Īstenošanas lēmumu, kas minēts 2. punktā, pieņem saskaņā ar 11. panta 1. punktā minēto procedūru.
7. Iesniedzot 1. punktā minēto pieprasījumu, dalībvalsts drīkst paziņot Komisijai, ka uzskata par nepieciešamu piemērot 6. pantā paredzētos noteikumus, pirms Komisija ir pabeigusi izskatīt šo pieprasījumu. Tādā gadījumā, atkāpjoties no šā panta 3. punkta, attiecīgā dalībvalsts drīkst piemērot 6. pantā paredzētos noteikumus no nākamās dienas pēc pieprasījuma iesniegšanas uz laikposmu, kas nepārsniedz 15 dienas. Dalībvalsts pieprasījumā norāda argumentus, kālab jārikojas nekavējoties.
8. Komisija izskata saskaņā ar 1. punktu iesniegto argumentēto pieprasījumu vai saskaņā ar 7. punktu nosūtīto paziņojumu, izvērtējot pamatotu informāciju, jo īpaši informāciju, ko Komisija apkopojusi saskaņā ar ES mehānismu sagatavotībai ar migrāciju saistītām krīzēm un to pārvaldībai (Migrācijas sagatavotības un krīzes plānu), Eiropas Patvēruma atbalsta birojs (EASO) – saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 439/2010¹⁰ un Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra – saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1896 un Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] 6. pantā minēto migrācijas pārvaldības ziņojumu.

4. pants

Patvēruma krīzes pārvaldības procedūra

1. Šīs regulas 1. panta 2. punktā minētajā krīzes situācijā, ievērojot 3. pantā izklāstītās procedūras, dalībvalstis attiecībā uz šā panta piemērošanas laikposmā paustajiem pieteikumiem drīkst šādi atkāpties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta:
 - (a) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 2. punkta b) apakšpunkta, dalībvalstis drīkst robežprocedūrā lemt par pieteikuma pamatotību ne tikai Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 40. panta 1. punktā minētajos gadījumos, bet arī tajos gadījumos, kad pieteikuma

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 439/2010 (2010. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas Patvēruma atbalsta biroju (OV L 132, 29.5.2010., 11. lpp.).

iesniedzējs ir tādas trešās valsts valstspiederīgais vai – bezvalstnieku gadījumā – bijis tādas trešās valsts pastāvīgais iedzīvotājs, attiecībā uz kuru atbildīgās iestādes pozitīvo starptautiskās aizsardzības piešķiršanas lēmumu īpatsvars saskaņā ar *Eurostat* jaunākajiem pieejamajiem Savienības mēroga gada datiem ir bijis 75 % vai zemāks;

- (b) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. panta 11. un 13. punkta, maksimālo robežprocedūrā pieļaujamo pieteikuma izskatīšanas ilgumu, kas norādīts minētajā pantā, drīkst pagarināt par papildu laikposmu, kas nepārsniedz astoņas nedēļas. Pēc šā laikposma pieteikuma iesniedzējam atļauj iecelt dalībvalsts teritorijā, lai pabeigtu starptautiskās aizsardzības procedūru.

5. pants

Atgriešanas krīzes pārvaldības procedūra

1. Šīs regulas 1. panta 2. punktā minētajā krīzes situācijā, ievērojot 3. pantā izklāstītās procedūras, dalībvalstis attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kuri uzturas nelikumīgi un kuru pieteikumi ir noraidīti patvēruma krīzes pārvaldības procedūrā saskaņā ar 4. pantu, kuriem nav tiesību palikt un kuriem nav atļauts palikt, drīkst šādi atkāpties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta:
 - (a) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta 2. punkta, maksimālo laikposmu, kurā trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus atļauts paturēt minētajā pantā norādītajās vietās, drīkst pagarināt par papildu laikposmu, kas nepārsniedz astoņas nedēļas;
 - (b) atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41.a panta 7. punkta, minētajā pantā noteiktais aizturēšanas laikposms nedrīkst pārsniegt a) apakšpunktā minēto;
 - (c) papildinot Direktīvas XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] 6. panta 2. punktā minētos gadījumus – ja ir izpildīts Direktīvas XXX [*Atgriešanas direktīvas pārstrādātā redakcija*] 6. panta 1. punkta f) apakšpunktā minētais kritērijs vai ja attiecīgais pieteikuma iesniedzējs, trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks acīmredzami un ilgstoši neievēro minētās direktīvas 7. pantā noteikto pienākumu sadarboties, dalībvalstis konstatē, ka konkrētajā gadījumā pastāv bēgšanas risks, ja vien netiek pierādīts pretējais.
2. Šā panta 1. punktu piemēro arī Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 41. pantā minētajai procedūrai pakļautajiem pieteikuma iesniedzējiem, trešo valstu valstspiederīgajiem un bezvalstniekiem, kuru pieteikums ir noraidīts, pirms Komisija ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar šīs regulas 3. pantu, kuriem nav tiesību palikt un kuriem nav atļauts palikt pēc minētā lēmuma pieņemšanas.

6. pants

Starptautiskās aizsardzības pieteikumu reģistrēšana krīzes situācijās

Šīs regulas 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajās krīzes situācijās, ievērojot 3. pantā paredzēto procedūru, šā panta piemērošanas laikposmā paustos pieteikumus reģistrē ne vēlāk kā četrās nedēļās no paušanas dienas, atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] 27. panta.

IV NODAĻA. TERMIŅI NEPĀRVARAMAS VARAS SITUĀCIJĀS

7. pants

Regulā (ES) XXX/XXX [Patvēruma procedūras regula] paredzētā reģistrēšanas termiņa pagarināšana

1. Ja dalībvalsts saskaras ar nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ nav iespējams ievērot Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma procedūras regula] 27. pantā paredzētos termiņus, minētā dalībvalsts par to paziņo Komisijai. Pēc šādas paziņošanas minētā dalībvalsts, atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma procedūras regula] 27. panta, pieteikumus drīkst reģistrēt ne ilgāk kā četru nedēļu laikā pēc to paušanas. Paziņojumā attiecīgā dalībvalsts norāda konkrētos iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka ir piemērojams šis punkts, un tā piemērošanas laikposmu.
2. Ja 1. punktā minētā dalībvalsts vairs nesaskaras ar nepārvaramas varas situāciju, kura minēta norādītajā punktā un kuras dēļ nav iespējams ievērot Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma procedūras regula] 27. pantā paredzētos termiņus, minētā dalībvalsts pēc iespējas drīzāk paziņo Komisijai par šādas situācijas izbeigšanos. Pēc šāda paziņojuma vairs nepiemēro 1. punktā minēto termiņa pagarinājumu.

8. pants

Regulā (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] paredzēto termiņu pagarināšana

1. Ja dalībvalsts saskaras ar nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ nav iespējams ievērot Regulas (ES) XXX/XXX [Patvēruma un migrācijas pārvaldība] 29., 30., 31. un 35. pantā paredzētos termiņus, šī dalībvalsts par to paziņo citām dalībvalstīm un Komisijai. Šādā informācijā norāda konkrētos iemeslus, kuru dēļ dalībvalsts uzskata, ka ir piemērojams šis punkts. Pēc paziņošanas minētā dalībvalsts, atkāpjoties no minētās regulas 29., 30., 31. un 35. panta:
 - (a) četru mēnešu laikā no pieteikuma reģistrēšanas dienas iesniedz uzņemšanas pieprasījumu, kā minēts 29. pantā;
 - (b) divu mēnešu laikā no pieprasījuma saņemšanas atbild uz uzņemšanas pieprasījumu, kā minēts 30. pantā;
 - (c) viena mēneša laikā no *Eurodac* trāpījuma saņemšanas iesniedz atpakaļuzņemšanas paziņojumu, kā minēts 31. pantā, vai viena mēneša laikā apstiprina šāda paziņojuma saņemšanu;
 - (d) viena gada laikā, kopš cita dalībvalsts pieņēmusi uzņemšanas pieprasījumu vai apstiprinājusi atpakaļuzņemšanas paziņojumu vai kopš pieņemts galīgais lēmums par pārsūtīšanas lēmuma pārsūdzību vai pārskatīšanu – pārsūdzībai apturot procedūras ritēšanu saskaņā ar minētās regulas 33. panta 3. punktu –, veic 35. pantā paredzēto pārsūtīšanu.
2. Ja 1. punktā minētā dalībvalsts neievēro 1. punkta a), b) un d) apakšpunktā minētos termiņus, tā ir atbildīga vai iegūst atbildību par starptautiskās aizsardzības

pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*].

3. Ja dalībvalsts saskaras ar nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ nav iespējams uzņemt personas, par kurām tā ir atbildīga saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*], tā par to paziņo citām dalībvalstīm un Komisijai, norādot konkrētos iemeslus, kāpēc tas nav iespējams. Tādos gadījumos pieprasījuma vai paziņojuma iesniedzēja dalībvalsts neveic pārsūtīšanu līdz brīdim, kad atbildīgā dalībvalsts vairs nesaskaras ar nepārvaramas varas situāciju. Ja, turpinoties nepārvaramas varas situācijai vai pastāvot jebkuram citam iemeslam, pārsūtīšana nenotiek viena gada laikā kopš dienas, kad cita dalībvalsts pieņēmusi uzņemšanas pieprasījumu vai apstiprinājusi atpakaļuzņemšanas paziņojumu, vai pieņēmusi galīgo lēmumu par pārsūtīšanas lēmuma pārsūdzību vai pārskatīšanu – pārsūdzībai apturot procedūras ritēšanu saskaņā ar minētās regulas 33. panta 3. punktu –, atbildīgā dalībvalsts tiek atbrīvota no attiecīgās personas uzņemšanas vai atpakaļuzņemšanas pienākuma un atbildība tiek nodota pieprasījuma vai paziņojuma iesniedzējai dalībvalstij, atkāpjoties no Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] 35. panta.
4. Ja dalībvalsts vairs nesaskaras ar 1. un 3. punktā minēto nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ nav iespējams ievērot Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] 29., 30., 31. un 35. pantā paredzētos termiņus vai uzņemt personas, par kurām tā ir atbildīga saskaņā ar minēto regulu, attiecīgā dalībvalsts pēc iespējas drīzāk paziņo Komisijai un citām dalībvalstīm par situācijas izbeigšanos. Pēc šāda paziņojuma jauniem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, ko pauduši trešo valstu valstspiederīgie vai bezvalstnieki, kuru uzturēšanās minētā paziņojuma sniegšanas dienā vai pēc tam ir nelikumīga, vairs nepiemēro 1. un 3. punktā minētos termiņus.

9. pants

Solidaritātes pasākumu termiņu pagarināšana

1. Ja kāda dalībvalsts saskaras ar nepārvaramas varas situāciju, kuras dēļ tā nespēj pildīt pienākumu veikt solidaritātes pasākumus Regulas (ES) XXX/XXX [*Patvēruma un migrācijas pārvaldība*] 47. pantā un 53. panta 1. punktā un šīs regulas 2. pantā noteiktajos termiņos, tā par to nekavējoties paziņo Komisijai un citām dalībvalstīm. Attiecīgā dalībvalsts norāda konkrētos iemeslus, kuru dēļ tā uzskata, ka atrodas nepārvaramas varas situācijā, un šajā sakarībā sniedz visu nepieciešamo informāciju. Pēc šāda paziņojuma sniegšanas minētajos pantos noteiktie solidaritātes pasākumu veikšanas termiņi, atkāpjoties no minētajos pantos noteiktajiem termiņiem, tiek apturēti uz ne vairāk kā sešiem mēnešiem.
2. Ja dalībvalsts vairs nesaskaras ar nepārvaramas varas situāciju, tā nekavējoties paziņo Komisijai un citām dalībvalstīm par situācijas izbeigšanos. Pēc šāda paziņojuma vairs nepiemēro 1. punktā minēto termiņa pagarinājumu.

V NODAĻA. TŪLĪTĒJAS AIZSARDZĪBAS PIEŠĶIRŠANA

10. pants

Tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršana

1. Krīzes situācijā, kas minēta 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā, pamatojoties uz saskaņā ar šā panta 4. punktu pieņemtu Komisijas īstenošanas aktu, dalībvalstis var apturēt starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu saskaņā ar Regulu (ES) XXX/XXX [*Patvēruma procedūras regula*] un Regulu (ES) XXX/XXX [*Kvalifikācijas regula*] attiecībā uz no trešām valstīm pārvietotajām personām, kuras apdraud augsts risks, ka tās tiks pakļautas plaši izplatītai vardarbībai ārkārtas bruņota konflikta situācijās, un kuras nespēj atgriezties savā izcelsmes valstī. Tādā gadījumā dalībvalstis attiecīgajām personām piešķir tūlītējas aizsardzības statusu, izņemot, ja minētās personas apdraud dalībvalsts valsts drošību vai sabiedrisko kārtību. Šāds statuss neskar minēto personu starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu attiecīgajā dalībvalstī.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka tūlītējas aizsardzības saņēmējiem ir faktiski pieejamas visas Regulā (ES) XXX/XXX [*Kvalifikācijas regula*] noteiktās tiesības, kuras piemēro alternatīvās aizsardzības saņēmējiem.
3. Dalībvalstis atsāk saskaņā ar 1. punktu apturēto starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu ne vēlāk kā pēc viena gada.
4. Komisija īstenošanas lēmumā:
 - (a) konstatē, ka pastāv krīzes situācija, pamatojoties uz 3. pantā minētajiem elementiem;
 - (b) konstatē, ka jāaptur starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšana;
 - (c) attiecībā uz 1. punktā minētajām personām nosaka konkrēto izcelsmes valsti vai konkrētās izcelsmes valsts daļu;
 - (d) nosaka datumu, no kura piemēro šo pantu, un nosaka laikposmu, uz kādu var apturēt pārvietoto personu starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu saskaņā ar 1. punktu, piešķirot tūlītējas aizsardzības statusu.

VI NODAĻA. VISPĀRĪGIE UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

11. pants

Īstenošanas aktu pieņemšana

1. Komisija pieņem īstenošanas aktus, kuros atļauj piemērot 4., 5. un 6. pantā minētos atkāpes procedūras noteikumus un sāk tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanu saskaņā ar 10. pantu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 12. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.
2. Pienācīgi pamatotu nenovēršamu un steidzamu iemeslu dēļ saistībā ar dalībvalstī pastāvošu krīzes situāciju, kas definēta 1. panta 2. punktā, Komisija pieņem tieši piemērojamus īstenošanas aktus, kuros atļauj piemērot 4., 5. un 6. pantā minētos atkāpes procedūras noteikumus, un sāk tūlītējas aizsardzības statusa piešķiršanu

saskaņā ar 10. pantu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar procedūru, kas minēta 12. panta 3. punktā.

3. Īstenošanas akti paliek spēkā uz laikposmu, kas nepārsniedz vienu gadu.

12. pants

Komiteju procedūra

1. Saistībā ar 3. pantā minēto īstenošanas aktu Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 8. pantu saistībā ar tās 5. pantu.

14. pants

Atcelšana

Padomes Direktīvu 2001/55/EK atceļ no xxx (datums).

15. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama dalībvalstīs saskaņā ar Līgumiem.
Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*